



**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Dispvatio 36. De ordinatione mediorum in finem in vniuersùm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

TRACTATUS XI DE PROVIDENTIA DEI IN COMMUNI.



QUONIAM Providentia diuina tota est in ordinandis medijs ad suum finem, prima huius Tractatus disputatio, & iuxta totius Operis ordinem trigesima sexta, eaque secundum ipsius Operis methodum Philosophica, de ordinatione mediorum in finem in vniuersum erit. Secunda de natura Providentiae Dei, & partium eius. Tertia de Providentia Dei adiutrice causarum secundarum. Quarta de Providentia Dei praedeterminata rerum. Quinta de Providentia Dei supernaturali.

DISPUTATIO 36.

De ordinatione mediorum in finem in vniuersum.

IN hac disputatione de natura, & proprietatibus tum finis, tum mediorum, tum actuum, quibus haec ad illum ordinantur, generatim, breuiterque tractandum nobis est.

QVAESTIO I.

Quid sit finis. Quid medium. Et quotuplex.

Finis secundum Aristor. lib. 2. Phys. text. 39. & lib. 2. Metaph. text. 8. aliosque Philosophes est, cuius gratia caetera fiunt. Diuiditur autem finis communiter in finem cui, & finem qui. Finis cui dicitur subiectum, cui voluntas vult bonum. Finis autem qui dicitur ipsum bonum subiecto volitum. Multique absolute pronunciant, finem integrum cuius gratia ex fine cui, & fine qui tanquam ex duabus partibus adquiri. Medium autem etiam secundum omnes est id, quod assumitur ad consequendum finem, quatenus ad eius consequutionem aliqua ratione conducens.

Ego, vt cuncta declarem, suppono, quae ex dictis latius tom. 1. disput. 15. quaest. 1. & 3. alias suppositi supra disput. 32. quaest. 1. Primò; obiectum voluntatis in vniuersum esse bonum, & malum; illud prosecutionis, hoc fuga. Secundò; bonum aliud absolutum esse, aliud relatum; relatumque diuidi in honestum, delectabile, & utile: sub delectabilique cadere, quidquid cuius subiecto etiam insensibili conueniens est. Tertio; bonum absolutum, honestum, & delectabile formaliter, & ratione sui esse bona, utile, verò tantum esse bonum causatiue, & quatenus conuenit, vt existat quoduis aliorum trium. Quarto; malum pariter diuidendum in absolutum; & relatum: relatumque rursus in turpe, doloriferum, (sub quo quilibet disconueniens subiecto), & utile: quod vltimum causatiue tantum malum est; cum mala formaliter sint alia tria. Quintò; obiectum voluntatis non solum bonum, & malum relatum esse; sed etiam bonum, & malum absolutum. Nec solum finem, sed etiam media; de quo speciatim ibi num. 15. Sextò; voluntatem in bonum, aut malum absolutum tendere posse ibi sistendo absque dependentia à bono, aut malo relato; in bonum verò, aut malum relatum prout tale formaliter non posse tendere, nisi tendendo simul in terminum ad quem refertur; qualis est subiectum respectu boni honesti, & delectabilis, respectuque mali turpis, & doloriferi; & finis respectu boni utilitatis, aut etiam mali. Huiusmodique tendentiam in bonum, aut malum relatum, & terminum eius vel per vnum, vel per duos actus peragi posse.

Ex his explicatis latius locis citatis inferitur primò, rationem finis tribus prioribus bonis competere, absoluto scilicet, honesto, & delectabili: quia, cum sint bona formaliter, & ratione sui, per se, & propter se sunt amabilia. Rationem verò medij vnicè competere bono quarto, & postremo, scilicet utili: quia, cum causatiue tantum bonum sit, dumtaxat amabile est prout conducens ad consequutionem, siue existentiam alterius boni, atque adeò propter illud.

Secundò inferitur, diuisionem finis in finem cui, & finem qui solum habere locum, quando finis est bonum relatum aut honestum, aut delectabile: quia tunc solum debet voluntas suo actu (vel vno, vel duplici) tangere vtrumque, volendo scilicet tale bonum tali subiecto ex complacentia ipsius. Quo casu solum ipsum bonum relatum est finis à voluntate consequibilis, siue cuius existentiam ipsa praetendit: nam subiectum, cui illam praetendit, aliàs supponitur existens. Vnde hoc non tam proprie venit dicendum finis, quam illud. Quia, licet dicatur voluntas velle bonum

Deum 2 bonum

bonum relatum propter subiectum, sed non ut propter finem à se obtinendum, (quemadmodum dicitur velle medium propter ipsum bonum); sed ut propter id, cuius absoluta bonitas complacet sibi, ab hacque subinde mouetur ad volendum, siue intendendum bonum illi. Quando verò finis est bonum absolutum, tunc prædicta diuisio locum non habet: quia tunc non datur finis cui, sed vnice bonum ipsum est finis, qui à voluntate intenditur, siue quod, voluntas vult, ut existat ob bonitatem absolutam, qua bonum est in se.

5 Tertio inferitur, malum absolutum, & malum relatum aut turpe, aut dolorificum suum etiam modo habere posse rationem finis, non quidem ponendi per sui volitionem, sed remouendi, seu impediendi per sui nolitionem: malumque vtile rationi medij remouendi pariter, seu impediendi per sui nolitionem, ne causet finem. Sed est notandum, tam respectu finis boni, quam respectu finis mali duplex mediorum genus excogitari posse. Aliud eorum quæ vtilia sunt ad finem ponendum. Aliud eorum, quæ vtilia sunt ad finem ipsum remouendum, seu impediendum. Et vtraque eligibilia sunt ex intentione vniscuiusque dictionum finium, prout explicabimus quæst. 2. Cæterum, quia contradictorium mali bonum est, nolleque malum, æquiualeter saltem est, velle eius contradictorium bonum: ideo Auctores agentes de fine, & medijs duntaxat tractant de bono, & volitione eius, deque ijs, quæ vtilia sunt ad ponendum bonum, & eorum volitione. Quod & nos potissimum præstabitur, nisi, dum aliud expresserimus.

6 Quarto igitur inferitur, finem vel posse esse actionem, vel terminum per eam productum. Actio autem aut potest esse solius Dei, aut Dei, & causæ creatæ tum liberæ, tum necessariæ, cum qua Deus ipse concurret: & hæc aut potest amari, siue intendi, prout est à Deo præcisè, aut prouertit à causâ creatâ præcisè, aut prout est ab vtroque. Toridemque modis terminus actionis est diuidendus. Nomine autem actionis quamlibet causationem effectus ab ipso distinctam quoquo modo comprehendimus in præfenti.

7 Iam verò medium primò diuiditur in proximum, siue immediatum, quod per se immediatè conducit ad positionem finis; & remotum, siue mediatum, quod per aliud, vel per alia intermedia. Siue conducatur ut causâ cuiusvis generis, siue ut conditio causandi, siue ut terminus connexionis, siue quo finis nequit existere. Ad hæc enim tria capita reduci possunt omnes conducentiæ possibiles mediorum ad finem.

8 Secundò medium diuiditur in medium in actu primo; quo pacto potens est seu proximè, seu remotè ad causandum, siue ponendum finem; & in medium in actu secundo; quo pacto actualiter est causans, siue ponens finem, seu proximè etiam, seu remotè; in quocunque demum huiusmodi causatio, siue positio finis consistat. Et medium quidem prout in actu secundo causans, siue ponens actualiter finem essentialiter cuius existentia finis connexum est, vtpote cum qua essentialiter est connexa ipsa causatio, seu positio finis, ut constat. Vnde medium in actu secundo semper est efficax.

9 Medium verò in actu primò. Aliud inefficax, siue purè sufficiens est. Aliud est efficax,

inefficax, siue purè sufficiens; quod potentiam habet ad causandum, seu ponendum finem, de facto tamen non causat, nec ponit illum. Efficax tamen; quod non solum potest, sed de facto causat, seu ponit finem; atque adeò cum existentia eius necessariò connexum est; idque aut suapte natura & essentia; aut prout connotans futuritionem conditionatam ipsius existentia, seu veritatem conditionatam, qua antecederet verum est, existiturum talem finem, si existat tale medium. Et hæc quidem, siue sit medium proximum; siue remotum. Si verò sit remotum, contingere poterit; & quòd sit illud efficax respectu medij propinquois; secus respectu finis; quia medium propinquois non est efficax; & quòd sit efficax etiam respectu finis; quia cætera quoque media sunt efficacia vsque ad fini proximum inclusiuè.

Præterea medium tam efficax, quam inefficax, seu purè sufficiens. Aliud est totale. Aliud partiale. Totale voco, quod est adæquatum principium, atque adeò proximum effectus; siue hic sit ipse finis, siue medium aliud propinquois. Partiale autem appello, quod se solo non valet effectum causare. Quod rursus tribus modis considerari potest. Primò ut coniunctum cum alijs requisitis ad constituendum medium totale, illavè connotans, aut supponens. Secundò ut coniunctum cum negatione alicuius requisiti ad constituendum medium totale, connotans, seu supponens talem negationem. Tertio secundum se præscindendo à cæteris requisitis, & ab eorum negatione. Consideratum primo modo vtile est partialiter ad effectum, atque adeò amabile propter ipsum ratione talis utilitatis. Consideratum verò secundo modo omnino est inutile; quia nequit ut sic causare effectum; atque adeò non est amabile ut medium ad illum. Consideratum verò tertio modo, si sit possibile, illud coniungi cum alijs requisitis, potentiam habebit, atque adeò vtilitatem ad constituendum cum illis medium totale; ratione cuius utilitatis amari poterit propter medium totale immediatè, & mediatè propter effectum. Præter hanc tamen vtilitatem, quæ absoluta est, suppositâ possibilitate dictâ, aliam habebit vtilitatem conditionatam, immediatè respicientem effectum, nempe potentiam ad causandum illum, si accedant cætera requisita. Quæ vtilitas propter effectum immediatè amabilis erit, saltem, quando hic non absolute, sed conditionatè intenditur, iuxta dicenda postea. Adde, etsi omnia media re ipsâ non possint non esse vel efficacia, vel inefficacia, in apprehensione tamen intendentis finem plura possunt esse ab efficacia, & ab inefficacia præcisâ, ut si que amari propter finem præcisè ut vtilia ad illum qui sciatur ante electionem, num sine effectum habitura, vel secus.

QVAESTIO II.

Quid sit intentio finis. Quid electio medij. Et quotuplex.

Hic est supponenda explicatio omnium actuum voluntatis specie inter se diversorum quam supra disput. 34. quæst. 2. exhibuimus. Quæ postea.

posita, dico ex sententiâ communi. Intentio finis dicitur ille voluntatis affectus, qui tendit in bonum aut absolutum, aut honestum, aut delectabile quatenus per modum desiderij latè sumpti, volendo scilicet, ut illud existat. Electio autem medij dicitur ille voluntatis affectus, qui tendit in bonum vtile qua tale etiam per modum desiderij latè sumpti, volendo ut illud existat. Quid autem sit desiderium latè sumptum quæst. citatâ num. 15. ampliùs est explicatum.

12 Ceterum; quia iuxta dicta ibidem num. 18. desiderium aut efficax, aut simplex, siue inefficax esse potest; non nulli censuerunt solum efficax appellandum esse intentionem. Sed malè. Quia simplex etiam appellari debet intentio. Vnde intentio finis imprimis in efficacem, & simplicem est diuidenda. Quid autem sit vtraque, ex loco citato est petendum.

13 Deinde; quia desiderium boni, quod de suo est finis (qualia sunt tria commemorata, absolutum scilicet, honestum, & delectabile) aut potest tendere in tale bonum secundum se præcisè; aut in tale bonum prout connotans media, idest, prout consequibile, vel prout consequendum per media, eaque aut consuse, aut distinctè considerata. Nonnulli censuerunt solum desiderium dicti boni prout connotantis media, saltem consuse, mereri nomen intentionis; secus desiderium eiusdem boni secundum se. Sed malè itidem. Quia omne desiderium boni, quod de suo est finis, intentio debet appellari. Vnde intentio finis secundò venit diuidenda in eam, quæ tendit in finem secundum se præcisè, & eam, quæ tendit in finem prout connotantem aliquò modo media iuxta dicenda minutius quæst. 3.

14 Adde, non solum desiderium finis causabilis per media distincta ab ipso desiderio nuncupandum esse intentionem, sed etiam desiderium finis causabilis immediatè per desiderium ipsum: quale est imperium reflexum, quo voluntas vult, ut existat aliquis suus actus directus, & alij affectus similes. Vniuersaliter enim omnis affectus tendens per modum desiderij latè usurpati in bonum, quod de suo est finis, intentio finis debet vocari iuxta definitionem datam.

15 Circa electionem autem medij notandum est primò, eam semper esse efficacem; (in quo ob intentione finis differt, quæ & simplex esse potest, ut diximus); quia, licet circa bonum, quod de suo est medium, (quale dumtaxat est bonum vtile quatenus tale), & simplex, & efficax desiderium in voluntate dari potest; efficax tantum, non item simplex, cadit sub nomen electionis iuxta communem eius usum.

16 Secundò est notandum, medium vtile ad consequendum finem aut vnicum esse posse, aut vnum ex pluribus. Sunt autem multi Doctores, qui censent solum desiderium, quod tendit in vnum ex pluribus medijs, relictis alijs appellandum esse electionem: secus desiderium, quod tendit in vnicum medium. Quod vtiq; faciendum esset, si electio strictè accipienda foret: quia accepta sic discretionem præ se fert vnus ab alio, vel ab alijs. Multi verò alij Doctores, & nos cum illis latius accipimus electionem pro omni desiderio efficaci ab intentione condistincto; quale est, quod tendit in bonum, quod de suo est medium, scilicet vtile qua tale; siue hoc respectu finis intenti vnicum, siue vnum ex pluribus sit: quia satis est vniuersaliter causa ita

electionem usurpare; prout in eius definitione data usurpamus.

17 Tertio est notandum, solum desiderium efficax de medio ab ipso desiderante exequendo vocari ab aliquibus electionem; non item desiderium efficax de medio exequendo ab alio supposito. Sed malè. Quia desiderium efficax de quouis medio prout vtile ad finem electio eius vocari debet iuxta dicta. Potest autem desiderari efficaciter prout vtile ad finem, non solum medium exequendum ab ipso desiderante, sed etiam medium exequendum ab alio supposito. Huius igitur desiderium debet itidem electio nuncupari.

18 Iam verò tum intentio finis, tum electio medij aut absoluta, aut conditionata ex parte obiecti potest esse. Rursusque vtraque ex parte obiecti aut determinata, aut vaga, seu disunctiua. Ac tandem vel de obiecto communi, vel de obiecto particulari, iuxta vniuersales diuisiones traditas disput. 34. quæst. 2. citatâ num. 20 quæ ad rem videnda.

19 Hæc autem de intentione, & de electione, quæ veritatur circa bonum, hucusque sunt dicta. Superest dicendum de intentione, & de electione, quæ circa malum veritari possunt. Pro quarum explicatione suppono primò ex dictis tom. 1. disput. 15. quæst. 9. proposit. 2. omnem negationem mali eo ipso esse bonam suo modo. Secundò suppono ex dictis supra disput. 33. quæst. 8. cognoscentes per species alienas (vti cognoscimus nos pro statu presenti) bene posse ferri per actum positium aut volitionis, aut nolitionis in negationem: cognoscentes verò per species proprias, siue intuentes non item, sed tantum in ens positium: apud vtrosque autem nolitionem de ente positio malo æquiualentior esse volitionem de negatione eius bonâ. Ex quibus imprimis sequitur, nos pro statu presenti bifariam posse velle negationem mali: primò formaliter per volitionem de illa: secundò æquiualentè per nolitionem ipsius mali, quod ipsa remouet. Intuentes verò solo secundo modo. Vnde rursus sequitur, apud nos pro statu presenti eundem locum habere, quæ diximus, de intentione, & electione boni per modum desiderij, siue tale bonum sit negatiuum, siue sit positium. Apud intuentes verò non item.

20 Apud vtrosque tamen tum intentio, tum electio mali, affectus est tendens in ipsum malum per modum fugæ oppositæ desiderio, nolendo scilicet, ut illud existat: eritque intentio, si sit malum aut absolutum, aut turpe, aut doloriferum; electio autem si sit malum vtile. De quibus perinde est philosophandum, sua proportione seruata, ac de intentione, & electione boni philosophatum est quo ad cetera, quæ de his dicta sunt; & quæ ab vnoquoque facillè illis poterunt applicari. Tum quia contrariorum (qualia sunt intentiones, atque electiones boni, & mali comparata inter se) similis philosophia est. Tum quia intentio, electioque tendens in malum per modum fugæ æquiualentè est intentio, electioque tendens in eius negationem bonam per modum desiderij iuxta dicta.

21 Superest, vt explicemus id, quod supra quæst. 1. num. 5. huc remissimus explicandum. Quomodo ex intentione finis tam boni, quam mali duplex genus mediorum sit eligibile, vtilium scilicet ad illum aut poenendum, aut impediendum. Etenim intentio, siue volitio finis boni motiua voluntatis est, non solum ad efficaciter volen-

volendum, quod utile est ad illum ponendum; sed etiam ad efficaciter nolendum, quod utile est ad illum impediendum; & e conuerso intentio, siue nolitio finis mali motiua est voluntatis, non solum ad efficaciter nolendum quod utile est ad ponendum illum; sed etiam ad efficaciter volendum, quod utile est ad impediendum illum. Vnde ex intentione finis boni duplex electio venit oriunda; altera per modum desiderij tendens in positionem medij conductiui ad existentiam finis intenti; alteram per modum fuga tendentis in remotionem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et vice versa ex intentione finis mali duplex electio venit oriunda; altera per modum fuga tendentis in remotionem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum desiderij tendentis in positionem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et haec quidem tam cognoscentibus per species proprias; quam cognoscentibus per alias communia sunt. Insuper tamen apud cognoscentes per alias ex intentione finis boni aliae duae electiones veniunt oriunda; altera per modum fuga tendentis in negationem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum desiderij tendentis in negationem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et vice versa ex intentione finis mali aliae duae electiones oriunda veniunt; altera per modum desiderij tendentis in negationem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum fuga tendentis in negationem medij impeditiui existentiae finis intenti. Quae omnia ex se, suppositionibusque praemissis satis sunt nota.

QVAESTIO III.

Qualiter intentio finis, & electio medij possint, aut debeant inter se distingui, vel non distingui.

Pro resolutione suppono primo, obiectum transcendentem relatum bene posse a voluntate amari, aut odio haberi, quin terminus eius ametur, aut odio habeatur. Nisi relatio sit formaliter bonitatis, vel malitiae relata. Haec enim amari, aut odio haberi non potest sine termino amato, aut odio habito. Tamen si necesse non sit, ut id per vnicum actum fiat. Fieri quippe potest per vnicum, vel per duos habentes inter se connexionem. Tota haec suppositio constat ex dictis disput. 32. quaest. 5. propositio. iuncta doctrina data antea quaest. 1. a num. 16. Recognoscantur omnia tradita ibi.

Suppono secundo, obiectum praedicamentally relatum siue extrinsecum, vel semiextrinsecum denominatum ut tale, adeoque prout connotans alterum bene posse a voluntate amari, vel odio haberi; quin ametur, vel odio habeatur terminus, ad quem comparatur tanquam ad extrinsecum connotatum. Licet hic per talem amorem, aut odium non possit non essentialiter connotari. Haec etiam suppositio in eadem quaest. 5. propositio. 2. ex professo est explicata, & probata. Indeque propterea eius explicatio, & probatio petenda sunt; ne bis repetantur.

Suppono tertio, duas praecipuas circa praesentem quaestionem esse sententias. Prima absolute pronuntiat intentionem finis, & electionem medij actus esse inter se distinctos. Sic Vazq. 1. 2. disput. 33. cap. 2. Gaip. Hurt. disput. 3. de Actib. diff. 4. & alij. Pro qua sententia supra quotquot absolute docent, intentionem finis esse simul cum voluntate concurrere ad electionem medij. Quorum plures citat, & sequitur Ruiz tom. de Provid. disput. 36. lect. 5. a num. 11. Secunda sententia tenet, finem, & medium vel vnicum actu, vel duobus amari posse; atque ita intentionem finis, & electionem medij vel vnicum actum, vel duplicem posse esse. Huius sententiae sunt Salas 1. 2. tract. 5. disput. 1. lect. 6. & plurimi relati ab illo. Soar. 1. 2. lib. 1. disput. 8. lect. 6. Quaedo controu. 11. de Anima punct. 2. & alij. Ex Auctoribus autem tam prima, quam secunda sententiae multi dicunt, electionem, etiam quando ab intentione distinguitur, non posse non tangere siue respicere finem, saltem indirecte: sicut neque intentio potest non respicere media, quando est intentio finis prout consequibilis per media ipsa. An vero respectus iste amoris, seu volitionis sit, vel pura connotationis, non satis videntur explicare.

Propositio I.

Finis secundum se praecise a voluntate amari, atque adeo intendi potest; quin ametur, aut absolute, aut saltem eodem actu id, quod finis transcendentally respicit, etiam respectu connexionis; dummodo talis respectus non sit formaliter bonitatis relata: nam tunc subiectum, cui talis finis est bonus, amari debet vel eodem, vel distincto actu.

Tota haec propositio constat ex doctrina suppositionis primae, late explicatae, & probatae locis ibi citatis, quae ad rem recolenda. Est autem in ea sermo de amore, siue intentione finis tam efficaci, quam simplici, seu inefficaci. Sed agamus primum de efficaci. Itaque, si finis sit bonum absolutum conexum quoad existentiam suam cum alio ente, secundum se sumptum praecise amari, intendique a voluntate efficaciter poterit, tali ente nullatenus amaro, quando praecognoscitur hoc aliunde exiturum. Secus, quando non praecognoscitur: quia tunc talis finis efficaciter amari non potest, tali ente non amato efficaciter; vel eodem tamen actu, vel distincto; nam vtrumque est possibile: quod si distincto, tunc amor, seu intentio talis finis ad amorem, seu electionem talis entis necessitabit voluntatem, iuxta dicenda quaest. 4. Si vero finis sit bonum relatum, honestum scilicet, aut delectabile, quod ille a voluntate amari non poterit, non amato subiecto, cui bonus est, & quod respicit respectu formaliter bonitatis relatae; vel eodem tamen actu, vel distincto; nam & hoc vtrumque pariter est possibile. Quod si talis finis, praeterquam cum suo subiecto, cum alio ente conexus sit, perinde respectu huius philosophandum est de illo, ac de fine consistente in bono absoluto.

Ex his sequitur primo, quando finis cum aliquo medio determinato intrinsecum conexus est,

est, & consequenter sine eoposito obtineri nequit, bene posse nihilominus illum secundum se præcisè amari, intendique à voluntate efficaciter, nullatenus tali medio amato, casu, quòd hoc præcognoscatur aliunde ponendum. Quo casu dabitur intentio efficax finis absque vllà medij electione. Vti datur etiam, quando finis nullà ad sui existentiam indiget positione medij, vt, cum voluntas per imperium efficax reflexum efficaciter intendit aliquem suum actum directum. Quòd si verò prædictum medium aliunde ponendum non præcognoscatur, bifariam potest voluntas intendere efficaciter prædictum finem. Primò, volendo vnicò, & eodem actu finem propter ipsum, & medium propter finem; quo casu idem actus erit intentio finis, & electio medij. Secundò, volendo vno actu finem propter ipsum, & altero actu medium propter finem; quo casu prior actus, qui erit intentio finis, ad posteriorem, qui erit electio medij necessitabit voluntatem.

27 Vnde secundò sequitur, trisariam posse voluntatem intendere efficaciter finem consideratum secundum se. Primò ita, vt sola detur in ea intentio finis absque vllà medij electione, vt in primo, eoque bipartito casu extribus prædictis. Secundò, ita, vt idem actus voluntatis sit simul intentio finis, & electio medij, vt in secundo casu. Tertio, vt in tertio, ita, vt voluntas duos actus habeat, quorum primus sit intentio finis, secundus verò electio medij; simulque ad secundum necessitet ob intrinsecam connexionem, quam cum eo habet: ipsumque simul cum voluntate causet iuxta postea dicenda.

28 Tertio sequitur, intentionem efficacem finis intrinsecè cum ipso sine esse connexam immediate: mediatè autem cum medio, cum quo finis connexus est. Idque, siue tale medium non causet: quia aliunde præcognoscitur illud ponendum, siue illud causet per electionem indistinctam à se: quo casu actus, qui simul est intentio, & electio, cum medio sine, tum immediate erit connexus cum tali medio: siue illud causet per electionem distinctam à se: quo casu intentio tum medio sine, tum etiam media electione cum ipso medio connexa erit.

29 Ceterum, quæ hucusque sunt dicta, tantum sunt indefectibiliter vera circa intentionem, & electionem Dei efficacem, vtpote profus infruabilem, essentialiterque vrbinde connexam cum suo obiecto, & cum requisitis ad ipsum. Quod nobis est satis. Circa intentionem enim, & electionem efficacem creaturæ, vtpote varijs modis frustabilem, sæpe ea falsificari poterunt. In quo minutius explicando, non est, cur immoremur.

30 Iam, quando in casu propositionis intentio finis simplex, seu inefficax est, bene poterit voluntas per illam amare finem, nullatenus amato medio, cum quo finis connectitur, etiam si hoc non præcognoscatur ponendum aliunde. Quia, talis intentio, licet pro arbitrio voluntatis in existentiam finis possit influere, cum illo tamen non est connexa, & consequenter neque cum medio: atque adeò in voluntate existere potest, nec sine existente, nec medio. Potest autem talis intentio influere in finem primò immediate, quando finis ad sui positionem non indiget medio, vt cum per imperium simplex reflexum mouetur voluntas ad eliciendum actum imperatum directum. Secundò mediatè, quando finis medio indiget ad sui positionem: idque bifariam, nem-

pe vel mouendo voluntatem cum ipsaque concurrente ad electionem à se distinctam de tali medio, vel identificando sibi electionem de medio ipso. Esse quippe possibilem actum voluntatis, qui simul sit intentio simplex finis, & electio efficax medij, ex dicendis proposit. 3. constabit. Quæ quidem itidem potissimum in Deo sunt vera: quidquid sit de veritate eorum in creaturis.

Omnia autem, quæ diximus de intentione finis, & de electione vnus medij, quando finis cum vnico medio determinatè connexus est, eundem locum habent, sicut proportione seruata, in intentione finis, & electione vna, vel multiplici plurium mediorum, quando finis cum pluribus medijs est connexus etiam determinatè. Quando verò finis tantum est connexus cum aliquo, vel cum aliquibus medijs vagè, sine sub distinctione, licet etiam locum habeant, quæ diximus, sed cum aliquibus alijs adiunctis, de quibus agendum infra quaest. 4.

Propositio 2.

Finis prout consequibilis, aut prout consequendus per aliquod medium à voluntate amari, atque adeò intendi potest; quin ametur aut absolutè, aut saltem eodem actu ipsum medium. Quod tamen talis intentio finis non potest non respicere intrinsecò sibi, & essentiali connotationis respectu.

Hæc propositio ex vniuersali doctrinà suppositionis secundæ, locoque ibi citato recognoscenda, constat. Quia, amari finem prout consequibilem per tale medium, aliud non est, quam illum amari prout connotantem sui positionem per tale medium vt possibilem; &, amari finem prout consequendum per tale medium, aliud non est, quam illum amari prout connotantem sui positionem per tale medium vt actualem. Amor autem vnus obiecti prout connotantis alterum hoc quidem respectu connotationis debet necessariò respicere; respectu verò amoris non item, iuxta dictam doctrinam.

33 Vnde apparet, duos casus propositionem continere. Alter est, quando voluntas intendit finem prout connotantem possibilitatem positionis eius per tale medium. Alter verò, quando voluntas intendit finem prout connotantem existentiam positionis eius per tale medium. Quoniam autem iuxta eandem doctrinam finis prout connotans aliud quidpiam eo ipso est connexus cum illo semiextrinsecà connexione, quatenus prout connotans illud nullatenus sine illo existere potest, vt ex se patet: planè consequitur, quæcunque circa præcedentem propositionem sunt dicta, pariter circa præsentem venire dicenda, hoc solum obseruato discrimine, quòd connexio finis cum alio quopiam, atque adeò cum medio ibi intrinsecà erat, hic verò semiextrinsecà est.

Prætermisso igitur præsentis propositionis casu primo, vbi connexio semiextrinsecà finis tantum est cum causatione actiua medij, atque adeò cum medio ipso prout possibilibus, qualia ambo aliunde supponi debent, saltem vt voluntas efficaciter intendat finem prout consequibilem,

lem, seu prout causabilem per tale medium. Circa secundum casum, vbi connexio semiextrinseca finis est cum causatione actiua medij, atque adeo cum ipso medio prout existentibus, dicens dum venit, quando aliunde medium, & causatio actiua eius exitura praeognoscuntur, bene posse voluntatem intendere efficaciter finem prout consequendum, seu prout causandum per tale medium, non amara causatione actiua medij, & consequenter nec ipso medio, sed respectu tamen a tali intentione respectu connorationis disticta causatione immediata, & medio mediate. Quando vero causatio actiua talis medij vna cum ipso medio aliunde ponenda non praecognoscitur, bifariam potest voluntas intendere efficaciter finem prout causandum per tale medium. Primo, volendo vtrumque eodem actu, nempe & finem prout causandum per tale medium, & medium prout actu causans ipsum finem. Secundo, volendo vno actu finem prout causandum per tale medium, & alio actu ex illo oriundo medium prout actu causans ipsum finem. Quorum duorum casuum in priore idem actus erit intentio finis prout causandi per tale medium, & electio talis medij prout causantis ipsum finem. In posteriori autem primus actus pariter erit intentio finis, & secundus ab illo oriundus electio medij.

35 Quibus positis, iam facile vnicuique erit caetera, qua circa praecedentem propositionem adiunximus, pariter circa praesentem etiam adiungere. In quo praestando proinde, non est, cur nos amplius moremur.

Propositio 3.

36 Voluntas non potest amare medium vt vtile ad finem, nisi amando simul ipsum finem. Quod tamen bifariam potest praestare: vel vnico, & eodem actu, qui simul sit intentio finis, & electio medij: vel duobus actibus, quorum primus sit intentio finis; secundus autem ab illo oriundus electio medij.

Tota haec etiam propositio constat ex doctrina suppositionis primae. Iuxta quam, quando relatio obiecti ad terminum est formaliter bonitatis relata, nullatenus potest amari obiectum prout ita bonum, quin simul ametur terminus bonitatis relatae eius. Relatio autem medij prout vtilis ad finem relatio formaliter est bonitatis relata, qua medium respectiue ad finem est bonum prout vtile ad illum. Hinc tamen non licet inferre, vt male nonnulli intulerunt, medium non habere bonitatem amabilem a bonitate finis distinctam. Habet etenim, vt caeteri fatentur. Nam ipsa vtilitas medij ad finem, qua a bonitate finis distincta est, bonitas quaedam per se amabilis est: est non formalis, sed causatiua bonitas sit, vt saepe alias diximus. Quia eo ipso, quod est amabilis existentia boni formalis, nequit non esse quoque amabile, quidquid conducit, vt existat bonum formale. Quocirca contra eodem Auctores supra disput. 3. quaest. 1. a num. 15. cum communi statimus, ad obiectum voluntatis non solum finem, sed etiam media pertinere. Itaque, sicut bonitas relata ad subiectum per se amabilis est; licet, subiecto non amato, amari non

possit: ita etiam bonitas relata ad finem per se amabilis est; licet, sine non amato, amari non possit.

Caeterum quia licet medium vel simpliciter, vel efficaci affectu possit amari, atque volitio efficacius eius venit dicenda electio; cum tamen intentio finis & simplex, & efficacius esse possit, prout supra quaest. 2. statum est. Notare opus est, vt medium a voluntate etiam efficaciter ametur, atque adeo eligatur, sicut esse, quod finis ametur siue simpliciter, siue efficaci intentione. Idque non solum, quando intentio finis, ab electione medij est distincta; quo casu, quod ad rem attinet, nulla est difficultas; sed etiam quando intentio finis, & electio medij sunt idem actus: quo casu, si medium electum sit efficacius, non videtur intentio finis posse non esse efficacius, vtpote connexa tunc intrinsece cum existentia finis, cum qua electio medij a se indistincta intrinsece est connexa, saltem mediate. Sed dicendum nihilominus est, etiam quando medium electum est efficacius respectu finis, eundem actum bene esse posse intentionem simplicem respectu ipsius finis, & simul electionem efficacem respectu ipsius medij.

Pro cuius pleniore intelligentia suppono primo, actum bifariam posse esse efficacem respectu effectus, intrinsece videlicet, & semiextrinsece. Efficax intrinsece dicitur, quando suapte natura determinat, necessitatque ad causationem effectus. Efficax vero semiextrinsece, quando de facto causat effectum; tamen non necessario, sed contingenter causet illum. In praesentiarum autem de efficaciam intrinseca loquimur, dum dimidimus intentionem finis in efficacem, & simplicem: caeteroquin intentio simplex, que intrinsece inefficax est, bene potest semiextrinsece efficacius esse: talisque erit, quando de facto causet finem.

Suppono secundo, actum non eo ipso, quod cum suo obiecto, siue termino connexus intrinsece est, esse intrinsece efficacem respectu eius: quia potest nihilominus ipsius causari non esse: & sine vi, causatiua intrinseca efficaciam stare nequit, vt est certum, Ita enim gaudium de bono prout existente intrinsece connexum est cum obiecto suo; & tamen respectu eius non est actus intrinsece efficacius, sed prorsus simplex: quia non est causatiuus eius.

Suppono tertio vt apud omnes certum, eundem actum, generatim loquendo, bene posse esse intrinsece efficacem respectu vnius obiecti, & simplicem respectu alterius. Talis enim est apud omnes actus benevolentiae, quo vna persona alteri vult efficaciter bonum relatum ex complacencia ipsius: siquidem per talem benevolentiam (supposito quod sit vnicus actus, vt plerumque supponunt) simpliciter complacet personae amans in bonitate personae amatae, & efficaciter vult illi bonum relatum.

Suppono quarto etiam vt certum apud omnes, quando eadem entitas actus intrinsece respicit diuersos terminos, diuersa illi praedicata posse competere respectiue ad singulos. Sic entitas eadem entitas educationis respectiue ad agens est actio, ipsumque denominat agens, & respectiue ad passum est passio, ipsumque denominat patiens; non tamen vice versa: & eadem entitas cognitionis respectiue ad potentiam cognoscitivam est cognitio quasi actiua, ipsamque denominat cognoscentem, & respectiue ad obiectum est cognitio.

cognitio quasi passiva, ipsamque denominat cognitum: eademque entitas actionis, per quam producit cognitio, respectu ad eandem potentiam est vitalis, ipsamque denominat viventem; respectu tamen ad Deum, cuius etiam est actio, nec est vitalis, nec ipsum viventem denominat. Pariterque in alijs innumeris.

42 Ex his abunde colligitur, quomodo eadem entitas actus voluntatis intentio simplex possit esse respectu finis, & simul electio efficax respectu medij, adhuc, cum medium efficax est seu semiextrinsecè, seu etiam intrinsecè. Primò; quia necessitas causandi medium aut etiam finem conveniens tali entitati ei potest convenire dumtaxat quatenus est electio medij, & non quatenus est intentio finis; uti respectu ad medium dumtaxat conuenit ei esse electionem, qualis non est respectu ad finem. Vnde prout est intentio finis potest non esse intrinsecè efficax; licet sit semiextrinsecè, iuxta suppositionem primam. Secundò; quia intrinsecè connexio eius cum fine, est ei necessariò competeret, ut est intentio, quod tamen est falsum, non cogeret, ut esset efficax intrinsecè; iuxta suppositionem secundam. Tertio; quia non est, cur idem actus possit esse efficax respectu boni relati ad subiectum, & simplex respectu ipsius subiecti iuxta suppositionem tertiam: & non possit esse efficax respectu boni relati ad finem, & simplex respectu ipsius finis. Quartò denique; quia, cum diuersa predicata possint eidem actui respectu ad diuersos eius terminos vniuersaliter convenire iuxta suppositionem quartam: consequens est, ut diuersa predicata simplicis, & efficacia possint eidem actui convenire respectu ad finem, & medium, qui sint diuersi termini eius. Concluditur ergo, non solum esse possibilem actum voluntatis, qui idem sit intentio efficax finis, & electio efficax medij; sed etiam actum, qui idem sit intentio simplex finis, & electio efficax medij.

43 Porro, quae in hac quaestione dicta sunt de intentione per modum desiderij finis boni, suam proportionem seruata, sunt applicanda intentioni per modum fugae finis mali. Et, quae sunt dicta de electione per modum desiderij medij utilis ad finem bonum, pariter applicanda sunt tum electioni per modum fugae medij impeditiui finis boni; tum electioni per modum fugae medij utilis ad finem malum; tum denique electioni per modum desiderij medij impeditiui finis mali.

QVAESTIO IV.

Qualiter voluntas possit ordinare media ad finem; siue ex intentione finis eligere media.

44 Sppositis diuisionibus finis, & medij, intentionisque, & electionis datis quaest. 1. & 2. Suppono deinde, me in hac quaestione, sicut in tota praesente disputatione, dumtaxat agere de intentione finis prout existente in eadem temporis mensura, in qua per ipsam vel iam est proximè causabilis, vel est causanda medij electio; simili-
literque de electione medij prout existente in ead-

temporis mensura, in qua per ipsam vel iam est proximè causabilis, vel est causanda medij executio; siue vel intentio, vel electio in alijs temporis mensuris aut antecedentibus extiterit, aut subsequenter sit extitura; siue secus. Talis quippe est conceptus intentionis, & electionis, de quo potissimum in hac disputatione tractamus, utpote qui solus est communis intentioni, electionique diuinae, & creatae. Nam in hoc, quod est, aut antecedere, aut subsequi dictam mensuram, valde illa discrepant inter se: siquidem intentio, electioque Dei à parte ante, & à parte post necessariò est aeterna; quod ab intentione, electioneque creaturae longè est alienum.

45 Suppono secundo, me in hac quaestione imprimis agere de intentione finis boni, deque electione medij utilis ad positionem eius, ac de spectantibus ad ipsas. Nam ex dicendis circa haec breuiter inferam sub eius finem, quid de intentione finis mali, deque alijs electionibus num. 21. commemoratis dicendum sit.

46 Suppono tertio, me in hac quaestione tantum agere de intentione finis, qui ad sui positionem aliquo indiget medio distincto ab intentione ipsa, & consequenter aliqua etiam talis medij electione. Non verò item de intentione finis, quae per se immediatè exequutiva, siue causatiua est ipsius finis, quale est imperium, quo voluntas vel sibi ipsi, vel potentia sibi subdita imperat aliquam actionem immediatè tali imperio subiectam, siue causabilem per ipsum. Tum quia huiuscemodi intentio nullam fert secum ordinationem mediorum in finem, de qua modo agimus. Tum quia de illa quid ad rem sit dicendum, satis superque potest vnicuique innotescere ex dicendis late de imperio voluntatis supra disp. 30. quaest. 12.

47 Suppono quarto, tametsi possibile sit, ut intentio finis & electio medij sint idem actus, uti quaest. 3. statuimus, me tamen in hac quaestione dumtaxat processurum in casu, in quo actus distincti sint, & secundus oriundus à primo. Tum quia philosophia ad rem versanda expeditior est in hoc casu, quam in priore. Tum quia non pauca ex dicendis in hoc locum habent, quem tamen non habent in illo. Quibus suppositis, quaestionem praesentem sequentibus propositionibus resoluo.

Propositio 1.

Voluntas per simplicem, absolutam, & determinatam intentionem finis ad eligenda quauis media ad ipsum finem utilia moueri potest. Non tamen manet determinata, siue necessitata per illam ad eligendum vllum.

Prima pars huius propositionis satis est communis inter Theologos; imò multorum theologia sine illa stare non potest, ut ex dicendis in hoc Tract. patebit. Eam tamen ex parte negat Vazq. 1. par. quaest. 89. cap. 13. quatenus ait, eum, qui intendit finem per media à se exhibita consequendum, non posse efficaciter eligere media, nisi efficaciter intendat finem; eum verò, qui intendit finem alteri propositum, & eius libertati commissum, ut per media ab ipso exhibita obtineatur, bene posse ex intentione simplici finis moueri ad eligenda, alterique conferenda media,

Etiam

etiam efficacia, quibus de facto talis finis obtinendus est. Unde infer, ex intentione simplici gloriæ, atque etiam meritum bene posse moueri Deum ad conferenda Prædestinatis media efficacia gratiæ, quibus ipsi adipiscantur finem sibi propositum. Sed non bene. Quia, si intentio simplex finis valet mouere intendentem ad ponenda aliqua media, quæ dependent ab ipso solo, quando finis consequutio dependet insuper à voluntate alterius; vti euenit in exemplo posito: cur non valebit ad ponenda omnia media, quando finis consequutio dependet à solâ voluntate intendentis?

49 Probo ergo dictam propositionis partem vniuersaliter exceptam primò à posteriori. Quia in omnium sententiâ Deus ex intentione operis boni confert auxilium sufficiens ad tale opus. Sed talis intentio nequit vilo modo esse efficax aut absoluta, aut conditionatè, vt infra disput. 37. quæst. 5. non obscure ostendemus. Ergo Deus ex simplici intentione finis eligit medium; talisque subinde eligendi modus possibilis est. Respondent aliqui, ex intentione simplici finis bene posse eligi medium sufficiens; non verò itidem medium efficax. Sed contra. Quia, si semel electio mediij utilis ad finem ex intentione simplici finis potest procedere; potiore iure electio mediij efficacis, quàm sufficientis, procedere poterit: quandoquidem efficax præstantiori modo, quàm sufficientis, est vtile ad finem. Nec est, cur intentio simplex finis ad electionem mediij sufficientis, & non ad electionem mediij efficacis mouere possit, vt ex dicendis apparebit.

50 Secundò eadem pars probatur à priori. Quia intentio simplex per modum desiderij tendens in finem suapte naturâ inclinatur, & allicit voluntatem ad eligendum medium, quod ad talis finis consequutionem necessarium videretur. Cùm enim desiderare finem sit velle, vt finis existat, non potest non hic actus inducere desiderantem ad dandam existentiam fini per electionem mediij: tametsi quando simplex est, ad id non cogat, sed tantum veluti suadeat. Positâ autem istâ suasiõne, ex nullo capite repugnat, moueri voluntatem per illam ad eligenda quælibet media, quibus finis desideratus obtineri potest: cùm talia media naturâ suâ relatè ad talem finem sint amabilia. Dices, repugnantiam in eo esse, quòd electio efficax mediij procedat ex intentione simplici finis. Nam, cùm electio sit amor mediij propter finem intentum, non aliter videtur voluntas posse per illam in medium ferri, quam fertur in finem per intentionem. Ergo, quando hæc est inefficax, nequit electio efficax esse. Sed contra. Quia, vt electio sit amor mediij propter finem intentum, satis est, quòd sit amor mediij vt vtilis ad finem ametur efficaciter, satis est, quòd ametur finis simplici amore: sicuti vt bonum delectabile subiecto ametur efficaciter, satis est, quòd subiectum tangatur simplici complacentiâ, vt ex communi dicebamus quæst. 3. num. 40.

51 Tertio probari potest eadem propositionis pars à simili. Quia, licet intentio conditionata finis, quantumuis sit efficax in eo genere, non cogit ad absolutè eligendum aliqua media: tamen per illam moueri potest liberè intendens ad eligendum ea, quæ ad ipsius finis consequutionem vtilia sunt: quia talis intentio ad talem electionem inclinatur, allicit, & suadet, prout vi-

debimus proposit. 3. Ergo, licet intentio simplex, & absoluta finis ad electionem absolutam mediij non cogat; poterit tamen intendentem ad illam in actu secundo mouere: quandoquidem negari non potest, eam ad illam in actu primo inclinare, & allicere. Id quod vel experientia ipsa demonstrat. Quis enim neget, desiderium simplex conseruandi merces valde inclinare proiecientem illas in mare causâ eua dendi vite periculum, vt illas non proieciat, atque adeò, vt efficaciter eligat non proiectionem? siquidem cum magnâ repugnantia eas proiecit, coactus vrgentiore amore seruandi vitam.

Verum contra statutam doctrinam obijciunt Recentiores. Electio mediij vt efficacis est electio mediij vt causantis finem. Ergo, qui vult efficaciter medium efficax vt tale, non potest non velle efficaciter causationem finis, & consequenter finem ipsum. Ergo electio efficax mediij efficacis sine intentione efficaci finis consistere nequit. Respondeo, cùm medium efficax aliud sit tale in actu secundo, aliud in actu primo iuxta dicta quæst. 1. num. 8. si sermo sit de electione mediij efficacis in actu primo, nil præstat argumentum, vtpote tantum agens de electione mediij efficacis in actu secundo. Sed neque contra hanc præstat quidpiam, vtpote quæ neque per se debet tangere finem, neque, etsi tangat, efficaciter debet tangere iuxta dicta quæst. 3. proposit. 3. Adde, citò non posset medium efficax efficaciter eligi, quin eodem actu efficaciter amaretur finis: non ob id esse negandum, ex simplici, & præiudicatione ipsius finis procedere posse talem electionem, vti contendimus in præfati.

Secundò alij Recentiores opponunt. Si ex intentione inefficaci finis procederet electio mediij, talis intentio & esset inefficax; quia id supponitur; & esset efficax: quia causaret finem mediâ electione. Qui sunt termini repugnantes. Leuis obiectio. Respondeo, talem intentionem fore inefficacem intrinsecè, (quod solum intendimus): & efficacem semiextrinsecè, quæ duo bene inter se coherent iuxta dicta quæst. 1. num. 42.

Tertio obijcit Gonzalez 1. par. disput. 73. sect. 2. à num. 14. Electio mediij efficacis præ alijs, quæ talia non sunt, debet procedere in Deo ex intentione finis: aliàs talis electio casu, & præter intentionem accideret. Sed non potest procedere ex intentione inefficaci: quia hæc non plus ad media efficacia inclinatur, quàm ad inefficacia. Ergo solum potest procedere ex efficaci: ne discrimen illud, quo medium efficax differt à sufficiente sit casualis, & fortuitus, & præter intentionem Dei. Mala argumentatio. Iuxta quam electio itidem mediij sufficientis præ efficacibus procedens ex intentione simplici casualis esset, & præter intentionem Dei. Tum etiam electio cuiusvis mediij, præ cæteris eiusdem generis, proueniens ab intentione efficaci. Quæ neque intentio simplex inclinatur plus ad media insufficientia, quàm ad efficacia: neque intentio efficax ad hoc potius medium, quàm ad aliud eiusdem generis, quando sunt plura. Respondeo ergo, electionem mediij efficacis præ alijs, quæ vi eiusdem intentionis eligi possent, partim à ipsâ intentione procedere, & partim à libertate intendentis; quatenus intentio tantum inclinatur ad eligendum vnum medium ex pluribus vtilibus ad finem: libertas autem intendentis determinat.

minat, ut sit hoc potius, quam aliud. Vnde electio medij efficacis præ alijs, casualis non est; nec dici debet præter Dei intentionem; tamen, ut præfert hoc medium alijs formaliter, non tam ab intentione finis, quam à Dei libertate proueniat. Quia actus proueniens à libertate, & consilio Dei non est dicendus præter eius intentionem procedere; est non procedat ab intentione finis, ut patet in ipsa intentione, quæ ab aliâ non procedit.

55 Quartò obijcitur ex Fasolo. 1. par. quæst. 23. artic. 1. dub. 3. num. 60. Nequit esse certa conclusio, quando antecedens est tantum probabile. Ergo neque electio potest esse efficax, quando intentio inefficax est. Concesso antecedente; nego consequentiam. Quia electio medij non indiget intentione finis, nisi, quia bonitas medij est relata ad finem. Vnde voluntas efficaciter potest amare medium, simpliciter tantum amato fine: sicut & intellectus iudicare potest obiectum relatum, apprehenso tantum simpliciter termino relationis: quia iudicium obiecti relati non indiget cognitione termini, nisi, quia veritas talis obiecti relata est ad ipsum. Alii conclusio obiecti, alijs ex terminis non iudicabilis, non ideo indiget iudicio antecedentis, quia obiectum conclusionis ad antecedens relatum est; sed quia intellectus non potest determinari ad iudicandum obiectum ex terminis non iudicabile, nisi per iudicium alterius obiecti connexi cum illo, quod antecedens appellatur: atque adeo, sicut per simplicem apprehensionem antecedentis nequit induci intellectus ad iudicandum consequens, ita neque per iudicium probabile antecedentis potest induci ad iudicandum consequens cum certitudine. Adde, ex diuersis naturis potentiarum, actuumque earum, & obiectorum promanare, ut licet intellectus per simplicem apprehensionem antecedentis non solum determinari, sed ne inclinari quidem possit ad iudicandum consequens; voluntas tamen per simplicem intentionem finis ad electionem efficacem medij inclinari possit, & allici.

56 Quartò obijcitur ex eodem Fasolo: ibi num. 64. Ex eadem causa, nullâ variatione factâ, nequeunt varij effectus procedere. Sed ex intentione simplici finis procedit electio medij sufficientis, ut patet in Reprobis, quibus Deus ex simplici intentione eos saluandi confert auxilia sufficientia. Ergo ex intentione simplici finis non potest procedere electio medij efficacis. Respondeo, ex eadem causâ necessariâ inuariatâ non posse varios effectus procedere: bene tamen ex eadem causâ liberâ. Voluntas autem simul cum intentione simplici finis libera manet ad eligenda hæc media, aut illa, aut nulla, prout sibi placuerit.

57 Sextò obijci potest ad probandum, voluntatem ex intentione simplici finis non posse eligere medium, quod videt esse inefficax. Quia medium inefficax ut tale annexam sibi habet negationem finis. Ergo est incompatible cum fine. Ergo non retinet potentiam ad causandum finem. Ergo non est vtile; atque adeo nec amabile propter finem. Respondeo, argumentum probare, medium ut inefficax formaliter, seu duplicatiuè non esse amabile propter finem. Cum hoc tamen stare, quòd materialiter, seu specificatiuè sumptum amabile propter finem sit: quia ut sic potentiam habet, atque adeo

utilitatem ad causandum finem. Quam potentiam præcisam à negatione finis, atque adeo ab inefficiâ, quæ ex illâ desumitur, bene potest voluntas ordinare ad finem: tamen intellectus prouideat eam cum tali negatione inefficiâ quæ coniungendam. Quomodo autem inaniter, & frustra non operetur eligens propter finem medium, quod prouidet, nihil in finem influxurum, inferius disput. 40. à quæst. 2. explicandum est. Vbi nonnullæ aliæ difficultates huc spectantes diluuntur. Quòd si voluntas ex intentione simplici finis potest eligere medium prauitè inefficax ad talem finem: multò melius poterit eligere medium cognitum cum præcisione ab efficiâ, & inefficiâ. De quo plura etiam venient dicenda loco citato.

58 Iam verò secunda pars propositionis ex dictis obiter circa primam, & ex se ipsâ est satis nota. Siquidem intentio simplex dicitur is voluntatis tam lenis, tenuisque conatus in finem, qui ad eum exequendum, vel procurandum non determinat, seu necessitat illam; tamen inclinatur. Cum tamen intentio efficacis tam fortis, vehementisque voluntatis conatus sit, ut illam non solum inclinatur, sed prorsus determinatur, ac necessitat ad finem intentum exequendum, vel procurandum (quando ille non prouidetur aliunde ponendus) propter connexionem intrinsecam, quam habet cum illo iuxta definitiones imperij, desiderijque tum simplicis, tum efficacis in vniuersum traditas supra disput. 30. quæst. 12. num. 606. & disput. 34. quæst. 2. num. 18.

59 Porò propositio data vniuersaliter est vera, siue intentio simplex, de qua agit, sit finis secundum se præcisè considerati, siue sit finis prout consequibilis, aut prout consequendi per aliquod medium. Quia quauis talium intentionum ex vna parte sine fine intento manere potest, utpote non connexa cum illo; ex aliâ verò voluntatem inclinatur ad eligenda quauis media vtilia ad consequendum finem, prout per ipsam intentum est. Hoc inter ipsas est discrimen, quòd intentio finis secundum se non facit, ut aliquod ex medijs alijs ad illum vtilibus sit ad consequutionem eius necessarium; at verò intentio finis prout consequibilis, aut prout consequendi per aliquod medium determinatum facit, ut ad consequutionem sui obiecti sit necessaria talis medij aut possibilitas, aut existentia: eo quòd substantia finis intenti nec potest existere prout consequibilis per tale medium, atque adeo prout connotans eius possibilitatem sine ipsâ possibilitate; nec potest existere prout consequenda per tale medium, atque adeo prout connotans eius existentiam sine ipsâ existentia.

Propositio 2.
Voluntas per efficacem, absolutam, & determinatam intentionem finis ad eligenda quauis media ad ipsum finem vtilia moueri potest. Ad eligenda autem media, quæ præcognoscit necessaria, ut finis cum effectu obineatur, determinata, siue necessitata manet voluntas per talem intentionem; nisi simul præcognoscat talia media aliunde extitura.



60 Prima propositionis pars probatur. Quoniam intentio efficax finis non minorem, imò maiorem vim habet ad inclinandam voluntatem, ut eligat, quicquid est utile ad existentiam finis, quam intentio simplex: siquidem intentione efficaci vehementius desideratur existentia finis, quam simplici. Sed intentio simplex finis movere potest voluntatem ad quodvis medium eligendum, ut proposit. 1. probatum est. Ergo tantumdem potiore iure est dicendum de intentione efficaci. Itaque voluntas per eam moveri potest ad eligendum quodvis medium siue efficax, siue inefficax, siue præcisum ab efficaciâ, & inefficaciâ.

61 Dices. Intentio efficax, utpote connexa cum fine, necessariò exposcit medium efficax ad obtinendum illum, prorsusque inutile videtur ad eius efficaciam explendam medium inefficax. Igitur ad hoc eligendum nequit voluntatem movere. Respondeo, quòd intentio efficax ob suam connexionem cum fine necessariò exposcat mediū efficax ad obtinendum illum, non tollere, quominus ea sufficienter, imò superabundanter inclinet ad eligendum quodlibet medium, etiam inefficax, & utile ad ipsum finem. Nam eo ipso, quòd talis intentio est quoddam desiderium finis non potest non (præcisando ab efficaciâ eius) reddere bonum, amabileque voluntati, quicquid est utile ad talem finem; nec potest non eam inclinare subinde ad illud quoque desiderandum, atque adeò eligendum. Vnde, quantum medium inefficax ad talis intentionis efficaciam de facto explendam satis non fit; nequit tamen absolute dici ad id inutile: quia est utile ad obtinendum finem; & aliud non est expleri efficaciam intentionis finis, quam finem obtineri.

62 Iam secunda pars propositionis probatur. Quia cum intentio efficax, de qua in ea est sermo, secundum illius definitionem commemoratam nuper intrinsecè sit connexa cum fine, & consequenter cum omni requisito ad existentiam finis, nequit non ad hoc ponendum necessitare voluntatem (iuxta generalem doctrinam datam disput. 30. quest. 5. proposit. 11.), nisi id aliunde positum videatur. Tali enim in casu veluti obtunditur vis efficaciis intentionis. Quæ amplius non exposcit suapte essentia pro existentia finis intenti, quam, ut existant ea, per quæ cum effectu finis est exiturus. Vnde, ijs aliunde iam existentibus, nihil exposcit. Porro intentionem finis efficacem, de qua agimus, vniuersè loquendo, necessitare intendentem ad electionem mediorum, quæ necessaria indicantur, ut finis ipse cum effectu obtineatur, communis est sententia Doctorum. Quam cum S. Thomà tradunt Valent. 1. 2. disput. 2. quest. 8. punct. 3. Vazq. disput. 43. cap. 4. Soar. disput. 8. sect. 4. Salas tract. 3. disp. 1. sect. 5. & apud eos alij. Recognoscantur dicta in simili de imperio efficaci dicta disput. 30. quest. 12. proposit. 1.

63 Ex his inferitur primò, per intentionem absolutam, determinatam, & efficacem finis necessariò determinari voluntatem ad electionem alicuius mediij efficaci respectu talis finis, si id aliunde futurum non prævidet independentè à tali intentione: quia sine aliquo medio efficaci finis obtineri non potest. Vnde electio mediij inefficaci, aut præcisantis ab efficaciâ, & inefficaciâ satis non est. Quia cum primò sola frustraretur intentio efficax finis; cum secundo autem exponeretur frustrationi. Quòd prorsus redignat saltem in Deo. Poterit tamen voluntas

pro arbitrio suo moveri per dictam intentionem ad eligendum simul cum medio efficaci requisito ad existentiam finis quodvis aliud non requisitum, siue illud sit efficax, siue inefficax, siue præcisans ab efficaciâ, & inefficaciâ. Quia ad quodvis utile inclinatur talis intentio; etsi ad requisitum tantum, aliàs non futurum, necessiter.

Secundò inferitur, posse voluntatem amare efficaciter finem, quin inde cogatur ad amandum aliquod medium; eo quòd omnia requisita ad existentiam finis aliunde exitura præcognoscantur vel absolute, vel sub conditione, quòd existat amor efficax finis, vel aliter iuxta doctrinam vniuersalem traditam disput. 34. quest. 11. & 12. de scientiâ, qua voluntas diuina, atque adeò etiam creata, duci potest ad amandum, vel ponendum quiddam connexum intrinsecè, aut extrinsecè cum alio quopiam. Doctrina quippe tradita ibi apprimè facit ad hoc propositum; ad illudque sæpe applicanda venit, prout in decursu huius, sequentisque tractatus patebit.

Tertiò inferitur, quando voluntati intendenti finem intentione, de qua tractamus, pura occurrit media efficaciâ, per quorum quodlibet seorsim à reliquis potest obtineri finem intentum, ita eam necessitari per talem intentionem ad eligendum eorum aliquod vagè, siue sub disiunctione, ut libera maneat ad eligendum aut hoc, aut aliud, aut aliud determinatè. Nam talis intentio in tali casu prædeterminatio quadam est disiunctiva voluntatis ad talem electionem. Atque adeò (ne actum agamus) ei est applicanda doctrina generalis de prædeterminatione disiunctiva supra disput. 30. quest. 11. late tradita, quantum ad omnes, & singulos casus ad rem possibilem; in quibus scilicet media, inter quæ faciendâ est electio, aut sunt inter se mutuo opposita; aut sunt inter se connexa vel mutuo, vel non mutuo; aut sunt inter se neque opposita, neque connexa. De quibus ibi sigillatim.

Quartò inferitur, ut valeat voluntas efficaciter intendere finem, necessarium esse, quòd iudicet, possibile sibi esse illum obtinere. Quia, tali non præeunte iudicio, ne physicè quidem, (ut aliàs dixi), nedum prudenter, potest voluntas totum suum constum ad finem consequendum impendere. Vnde consequenter iudicatur etiam debet, sibi esse possibile ponere, quæcumque ad consequendum finem sunt requisita, aliundeque ponenda non præcognoscuntur. Cum quorum omnium possibilitate subinde, saltem prout iudicatur, siue præcognitè intrinsecè talis intentio connexa est. Quæ omnia plùs, quam certa sunt, loquendo de voluntate diuina.

Porro propositio nostra vniuersaliter est vera, siue intentio efficax, de qua agit, sit finis secundum se præcisè considerati, siue sit finis prout consequibilis, aut prout consequendi per aliquod medium. Nisi quòd, quando est finis prout consequibilis per aliquod medium, talis mediij possibilitatem supponit essentialiter; quando verò est finis prout consequendi per aliquod medium, necessariò debet, vel talis mediij existentiam prout finem ipsum actu causantem supponere ponendam aliunde, vel simul in ipsam, sic, & in finem tendere; ita, ut sit simul talis finis, talisque mediij intentio, & electio; vel ut ipse ut sic electionem à se distinctam voluntatem necessitare. Nam hi tres casus sunt posibles, prout ex dictis quest. 3. proposit. 2. liquet dum est.

Propositio 3.

68 **Voluntas per intentionem conditionatam finis ut talem, quantumvis ea efficacis sit, ad nullam mediorum electionem necessitatur. Moveri tamen poterit pro arbitrio suo ad eligendum tum conditionatam, tum etiam absolutam electionem media, quæ tum sub eadem conditione, qua finis intenditur, tum absolute ad ipsius finis consequentiam utilia sunt.**

Supponit hæc propositio, possibilem esse in voluntate etiam divinam intentionem finis, & electionem medij conditionatam ex parte obiecti iuxta doctrinam stabilitam disp. 34. quest. 8. Deindeque supponendum est iuxta dicta ibidem, volitionem conditionatam, non in quacunque, sed in eam sui obiecti tendere bonitatem, quam ipsum tanquam à quadam circumstantia participat à conditione, sub qua tangitur per talem volitionem. Tangitur enim per illam prout subest tali conditioni, seu prout connotans illam, ut loco citato explicatur, & alias sæpe dictum est. Unde sequitur, medium utile ad finem inrentum per intentionem conditionatam ad eam bonitatem debere esse utile, quam talis intentio tangit in tali fine; nec sufficere, quod sit utile ad aliam.

69 Quibus suppositis, prima pars propositionis inde probatur. Quia intentio conditionata finis, quantumvis ea in suo genere efficacis sit, suspensam habet efficaciam, quousque purificetur conditio, sub qua tendit in finem: conatur enim dare existentiam fini, non absolute, sed eam conditione supposita. Unde ante purificationem conditionis, seu independentem ab illa ad electionem mediorum determinare, seu necessitare non valet. Valebit tamen, conditione purificata, seu absolute posita. Quoniam intentio conditionata efficacis quoad vim movendi transit in absolutam, purificatam conditione: atque ita prout coniuncta cum conditione purificata perinde necessitat voluntatem ad electionem, ac si esset absoluta. De qua plura dicemus infra agentes de Deo disput. 39. quest. 3.

70 **Iam secunda pars propositionis probatur facile. Quia, ut ex præcedentibus constat, omnis intentio finis ad electionem cuiusvis medij utilis ad ipsum finem inclinatur: ita quidem, ut ad eandem bonitatem finis obtinendam, quam præterdit intentio, referatur utilitas medij, quod assumit electio; nam cui bonitas illa est amabilis, & hæc utilitas consequenter amabilis est. Cum ergo bonitas, quam præterdit intentio conditionata finis siue efficacis, siue simplex, conditionata sit; (ea scilicet, quæ accrescit, concipiturque in obiecto conditionato ex hypothesi conditionis iuxta dicta num. 68.); ad eam utilitatem medij ponendam per electionem inclinabitur conditionata intentio, quæ ad obtinendam bonitatem conditionatam ab illa præterdam refertur. Cùmque rursus ad obtinendam bonitatem conditionatam duplex communiter in medijs reperitur utilitas: altera proxima similiter conditionata sub eadem conditione: altera absoluta remotior. Concluditur, intentionem conditionatam de bonitate conditionatam finis ad duplicem**

electionem movere posse; alteram conditionatam de utilitate medij conditionata; alteram absolutam de utilitate medij absoluta. Quod erat probandum.

71 **Exemplis cuncta hæc clara fient. Intendit homo conditionatè sanitatem sub conditione, quod eam amittat per morbum A; ad quem morbum expellendum utile est medicamentum B; tum utilitate remota à sua virtute indistincta, tum utilitate proxima, quam dum morbo iam applicatur ab applicatione ipsa sortitur. Ex quibus duabus utilitatibus prima absoluta est in tali medicamento; quia indistincta ab ipso: secunda verò, dum morbus non adest, tantum conditionata sub conditione, quod morbus adfit, & medicamentum ei applicetur. Ex quibus subinde secundam electionem conditionatam, primam autem electionem absolutam eligere potest homo, sanitatem intendens modo prædicto. Qui duplex modus eligendi medium ex intentione conditionata finis sæpe apud nos in praxi est. Dum enim intendimus conditionatè aliquem finem, sæpe conditionatè pariter eligimus medium, quod, cernimus, fore sub eadem conditione utile proximè ad talem finem: quæ electio, sicut & intentio, suspensa manet, nec aliquid absolute ponit in esse: sed sæpe item ob utilitatem remotam, & absolutam, quam in tali medio respectu talis finis conspicimus, absolute eligimus illud, nobisque paramus, & retinemus ad utendum ipso pro casu, quod purificetur conditio, sub qua intendimus ipsum finem. Deus similiter ex intentione, quam habet, efficacis, & conditionatam, ut omnes salventur, prout videbimus disput. 40. quest. 1. absolute eligit, & eo ipsa causat multa media remotè utilia ad salutem, etiam Reprobatorum, & quæ proximè utilia fierent, si illi in gratia decederent; cuiusmodi sunt ipsorum merita. Credibileque est, habere etiam Deum electionem conditionatam mediorum ad talem finem conditionatè utilium sub eadem conditione decessus in gratia, ut solutionem post mortem debitæ pœnæ luendæ in Purgatorio, collationem luminis gloriæ, & si quæ sunt alia ad gloriam proximè utilia.**

72 **Per quæ iam tota propositio manet probata. Quæ univèrsaliter est vera, siue intentio, de qua in ea est sermo, sit finis secundum se, siue finis prout consequibilis, aut prout consequendi per modum aliquod, iuxta dicta circa præcedentes propositiones num. 59. & 67. Quæ pariter etiam præsentem, suam servatam proportionem, applicanda sunt.**

Propositio 4.

73 **Voluntas ex intentione disjunctiva, & efficaci unius, vel alterius duorum finium ad eam mediorum electionem moveri poterit, quæ utilis fuerit ad existentiam alterutrius. Ad eam verò necessitabitur, quæ necessaria fuerit, ut cum effectu existat alteruter.**

Hæc etiam propositio supponit, possibilem esse in voluntate etiam divina intentionem finis, & electionem medij ex parte obiecti disjunctivam, iuxtam doctrinam stabilitam supra disp. 34. quest. 9. ubi satis est explicatum ex doctrinis alibi datis, qualiter volitiones diuine æquivalenter

ter tantum disiunctura esse possint; cum tamen nostrae insuper possint esse disiuncturae formaliter. Recognoscantur ibi dicta.

74 Quibus suppositis, probo breuiter utramque partem propositionis. Quoniam intentio efficax finis ad eam electionem mediorum inducit intendentem, quae utilis est, ut existat id, quod intenditur, ea ratione, qua intentum est: ad eam autem necessitat, quae ad id ipsum est necessaria, ut satis liquet ex dictis in propositionibus praecedentibus. Ergo intentio efficax huius, vel alterius finis sub disiunctione ad eam electionem mediorum inducet, quae utilis fuerit, ut existat hic, vel alter finis: ad eam autem necessitat, quae ad id ipsum necessaria fuerit. Quot autem modis electio mediorum utilis, aut necessaria esse possit respectu disiuncti duorum finium intentorum, ex dictis in tota hac disputatione, iuncta doctrina de actibus disiunctiuis recognoscenda loco citato, facile erit unicuique determinare. In quo proinde non opus est, ut amplius immoremur.

75 Dices. Intentio efficax disiunctiua duorum finium duabus conditionis aequiualeat, quarum una quaeque efficaciter intendit suum finem sub conditione negationis finis alterius, iuxta dicta loco citato. Sed nulla intentio conditionata finis, quantumvis efficax, ad vllam mediorum electionem necessitat per se, ut proposit. 3. statutum est. Ergo nulla intentio efficax disiunctiua necessitat ad vllam electionem mediorum. Respondedo, nullam intentionem efficacem conditionatam per se, & seorsim a quavis alia quatenus talem necessitare ad vllam mediorum electionem, (quod solum statutum relinquimus proposit. 3.); quia nulla ut sic necessario fert secum purificationem conditionis. At duas simul, quarum una quaeque habet pro conditione negationem obiecti alterius, cuiusmodi sunt illae, quibus aequiualeat disiunctiua, non posse non ad eam mediorum electionem necessitare, quae necessaria fuerit ad absolute consequendum finem alterutrum. Quia non possunt ambe simul carere sine intento, quin ambarum conditio purificetur: cumque purificata conditio, repugnet, eas sine fine intento manere; consequenter repugnat, ambas simul manere sine vlla electione; eo quod, sublatam omni electione, ambe sine fine intento manerent, quem aliter, quam media electione, causare non possunt; ut supponitur.

76 Porro, quae diximus de intentione disiunctiua duorum finium, eodem pacto locum habent in intentione disiunctiua plurium in quouis numero, ut notum est. Cum intentione autem disiunctiua efficaci conuenit disiunctiua simplex quoad primam partem propositionis: secus quoad secundam; ut etiam est notum. Omniaque dicta quae sunt vera, siue fines per intentionem disiunctiuam tangantur, secundum se praecise, siue ut consequibiles, aut consequendi per aliquod medium, iuxta dicta in simili circa praecedentes propositiones. Quae praesenti quoque, sua seruata proportione, sunt applicanda.

Propositio. 5.

77 Voluntas ex intentione finis ad nullum actum voluntatis potest immediate moueri, qui non sit electio formalis alicuius

ius medij respiciens ipsum ut utile ad talem finem. Ceteri enim actus voluntatis non possunt immediate procedere ab intentione finis, quantumvis utiles ad illum prouideantur.

Hanc propositionem tenent Soar, tom. 1. de Gracia lib. 12. cap. 11. num. 15. Petrus Hurt, 2.2. tom. 2. disp. 135. lect. 6. Oued. controu. 9. de Anima punct. 12. & alij. Contra Ripaldam to. 1. de Ente supern. disput. 66. sect. 3. & alios Recentiores, putantes, intentionem finis immediate posse mouere voluntatem intendentis ad quemlibet alium actum ipsius voluntatis, qui prouidetur utilis ad finem intentum, quodcumque ille obiectum habeat. Quo pacto censent, in Deo intentionem penitentiae praecedentem prauisionem peccati mouere ipsam posse ad uolitionem permittendi peccatum, ex quocumque alio fine, siue motiui talis uolito concipiatur, hoc ipso, quod ea, quodcumque demum motiuum habeat, utilis reuera est ad penitentiam, talique prouidetur. Et in nobis intentionem sanitatis mouere nos posse ad uolitionem ambulandi propter delectationem, vel causam inuicendi amicum, vel ob aliud motiuum, quando ambulatio ad sanitatem etiam utilis prouidetur, etiam non ametur ut talis, & consequenter uolito eius, quodcumque motiuum habeat, utilis quoque cognoscitur ad ipsam sanitatem. Eodemque modo de ceteris huiusmodi actibus philosophantur. Quos electiones materiales vocare solent.

Probat autem propositio nostra primo ab absurdo, agendo de Deo. Quia, si intentio finis vim habet ad mouendam voluntatem diuinam ad omnem actum prauisum utilem ad talem finem; quoties de facto concipitur talis actus, supposita intentione, non poterit non ab illa procedere: eo quod influxus intentionis in actum non respicientem ipsam intrinsece, qualis est actus, de quo loquimur, posita utrinque existentia, inuitabilis est; utpote qui in ipsa coexistentia consistit reipsa iuxta doctrinam a nobis tractatam, & probatam in simili disput. 30. quae de influxu imperij reflexi voluntatis in actum imperatum, quae omnium huiusmodi causarum moralium influxui communis est. Hinc autem sequitur, nihil posse Deum de facto producere, quod non ordinet ad cetera omnia, quae producit: quia nihil est, quod non sit aliquo modo utile ad cetera omnia, saltem ut circumstantia quaedam extrinseca, siue ut obiectum, ex cuius prauisione Deus pro arbitrio suo moueri potest ad producendum quodlibet. Hoc autem, quis non censet, absurdum esse? Ex quo aliud non minus sequitur. Cum enim omnia, aut saltem pleraque, vel aliqua, quae Deus efficaciter amat, uilia sibi mutuo fini fieret, ut vel omnia, aut pleraque, vel aliqua diuina decreta mutuo se se causarent vicissim secundum existentiam physicam, quia quodlibet moueret ad cetera, utpote uilia ad suum obiectum, qua motione, & coexistentia posita, inuitabilis esset mutuos omnium influxus. Duo autem quapiam, vel plura mutuo se se causare quoad existentiam physicam, ut in eodem genere causa, uti eueniret in praesenti, impossibile omnino est iuxta sententiam omnium. Haec duo absurda etiam in nobis locum habent, licet non tam amplum, quam in Deo, ut consideranti innotescet.

Secundo probatur propositio a simili. Quod

loquendo vniuersè, intentio finis non valet mouere immediatè potentiam subditam voluntati ad mediorum executionem, vt in confesso est apud omnes. Ergo nec valet mouere ipsam voluntatem ad omnes actus viles ad talem finem, nisi interueniat electio reflexa talium actuum. Nulla enim est idonea ratio, cur plùs, aut aliter sit voluntas subdita sibi ipsi in ordine ad actus extrinsecè, & accidentaliter respicientes intentionem finis, quales sunt ceteri, præter formalem electionem; quàm subdita sunt voluntati aliæ potentia respectu suorum actuum. Vnde, sicut nulla harum moueri potest ad suum actum, nisi per imperium voluntatis habens pro obiecto actum ipsum; ita voluntas à se ipsa ad actum, qui non sit formalis electio, nisi per imperium reflexum habens talem actum pro obiecto moueri non poterit. Per imperium autem reflexum, posse voluntatem mouere se ipsam immediatè ad aliquem alium suum actum disput. 30. quæst. 1. 2. probatum est.

80 Tertiò probatur propositio à priori. Quia voluntas non aliter tendere potest ad dandam existentiam medijs, prout media sunt, quàm tendit ad dandam existentiam fini, ad quem vilia sunt talia media. Sed ad dandam fini existentiam tendit voluntas amando ipsum finem; desiderandoque, vt existat. Ergo ad dandam existentiam medijs nequit aliter tendere ex vi amoris ipsius finis, quàm amando illa, & desiderando, vt existant, prout media sunt. Ergo intentio finis ad solum amorem mediorum, prout media sunt, qui formalis electio est, potest immediatè mouere. Non item ad alium amorem; quantumuis hic ad ipsum finem præuideatur vtilis.

81 Cum quo tamen fiat, amorem, qui non est electio, subservire nihilominus posse intentioni, tamen ab eà non procedat, ad obrinendum finem per ipsam intentionem; si nimirum ille sit medijs efficax ad talis finis consequutionem, aliundeque, quàm ab intentione ipsa, præuideatur exiturus. Id namque commune est omni medio efficaci, aut etiam necessario ad finem intentum, aliundeque, quàm ab eius intentione, exituro, vt sicque ab intendente præuiso, iuxta doctrinam statutam proposit. 2.

Propositio. 6.

82 **Voluntas ex intentione finis ad electionem medijs remoti moueri potest, quin sit necesse, vt præcedat electio medijs proximi; imò, quin hoc ametur villo modo; maximè, si aliunde, quàm ab amore sui, præuideatur futurum.**

Doctrina huius propositionis ex definitione finis Aristotelicà, & receptà ab omnibus, quam dedimus quæst. 1. videtur imprimis inferri. Nam dum in eà absolutè, & sine vllà distinctione dicitur. *Finis est, cuius gratia cetera fiunt.* videtur sanè denotari, cetera omnia eodem modo, atque adeò immediatè cauari posse à fine. Vnde sequitur, intentionem finis, quantum de suo est, æqualiter ad ponenda omnia media requisita ad ipsum finem mouere: quia intentioni finis tantum interest, quòd illa cuncta existant ad hoc, vt existat finis per ipsam intentionem, quocunque demum ordine illa eligantur à voluntate. Poterit igitur voluntas ex intentione finis moueri ad eli-

gendum medium remotum, antequàm eligat medium proximum, vel ordine inuerso pro suo arbitrato; diuersis tamen electionibus, vt mox explicabitur. Cuius doctrina ratio à priori est. Quia, vt constat ex dictis quæst. 1. medium prout tale non est bonum formaliter, sed tantum causatiuè; atque adeò non est amabile, quia bonum, sed quia vtile ad bonum. Ob idque Arist. lib. 8. Ethic. cap. 2. enumerans amabilia noluit illud vocare bonum, sed vtile amabile. Ex quo fit, omnem mediorum vtilitatem siue remotam, siue proximam propter finem immediatè amabilem esse; in quo sita est formalis bonitas, quæ sola est amabilis propter se.

Et quidem, quando medium proximum, aliunde, quàm à voluntate intendente finem, præcognoscitur exiturum, certum videtur, posse ipsam voluntatem moueri immediatè ex intentione finis ad eligendum medium remotum, imò & teneri, quando illud est necessarium ad obtinendum finem, & finis intentio efficax est; quia in tali casu talis intentio necessitat ad electionem medijs remoti, & ad electionem medijs proximi ne inclinatur quidem; eo quòd veluti obtunditur vis eius motiua à prænotione existentia aliunde, futura medijs proximi, vt constat ex doctrina datà proposit. 2. Itaque in tali casu electio medijs remoti necessariò nascitur immediatè ab intentione finis, nullatenus electio medio proximo, quòd ne amari quidem debet villo modo per electionem medijs remoti; etsi debeat per illam connotari, iuxta statim dicenda. Poterit igitur voluntas, etiam quando medium proximum non præuideatur exiturum aliunde, eligere medium remotum, antequàm eligat proximum, vel è conuerso, prout sibi placuerit; tamen conaualius videatur, vt priùs eligat medium proximum, quàm remotum. Erit tamen inter hos duos casus discrimen; quòd electio medijs remoti antecedens electionem medijs proximi eo ipso erit electio vtilitatis mediata ad finem, essentialiterque subsiende connotabit existentiam vtilitatis immediatæ, quam mediata fert secum, eoque iure causatiua erit simul cum intentione finis electionis medijs proximi cum suà vtilitate immediatà, iuxta doctrinam datam in simili quæst. 3. proposit. 2. Electio verò medijs remoti subsequens electionem medijs proximi solius vtilitatis immediatæ, quam habet medium remotum comparatione proximi electio erit: ob idque electionem medijs proximi supponet tanquam causam sui. Hæc dicta, quando intentio finis est efficax. Quando enim est simplex, si fiat electio medijs remoti ante electionem medijs proximi, fat est, quòd connotetur per illam vtilitas immediata medijs proximi tanquam possibilis. Ob idque talis electio ne causatiua, quidem erit, nedum determinatiua, electionis medijs proximi.

84 Obijciat tamen aliquis contra dicta. Vtilitas medijs remoti ad finem includit in se vtilitatem medijs proximi; quia est vtilitas mediata eatenus conduens ad finem, quatenus conuenit ad medium vtile proximè ad ipsum finem. Ergo vtilitas ad finem medijs remoti in nullo euentu potest amari non amata vtilitate medijs proximi. Distinguo antecedens. Vtilitas ad finem medijs remoti includit in se de connotato, & in obliquo vtilitatem medijs proximi; concedo. Includit ex æquò, & directè; nego. Et nego consequentiam. Etenim vtilitas medijs remoti denominatio quedam ipsi semiextrinseca est, qua vtile-

mediatè ad finem denominatur: cuius fundamenta realia sunt omnia, quæ à parte rei componunt duas utilitates immediatas, alteram mediij remoti respectu proximi, alteram mediij proximi respectu finis: à quibus omnibus mediij remotum vile mediatè ad finem denominatur: quæ denominatio, sicut & cætera eiusmodi, directè importat subiectum denominatum, ipsum scilicet mediij remotum, cætera autem in obliquo, siue de connotato. Quoniam autem quoduis subiectum denominatum semixtrinsecè prout connotans cætera, ex quibus eius denominatio desinitur, bene potest à voluntate amari, quin amentur talia connotata, tamen non possint non ea per talem amorem essentialiter connotari, iuxta doctrinam vniuersalem quæst. 3. num. 23. suppositam; & latius alibi, prout ibi refertur, expositam: idcirco mediij remotum bene potest amari, eligique à voluntate prout vile mediatè ad finem, quin mediij proximum, eiusque immediata utilitas ad eundem finem amentur aut vilo modo, cum aliunde prouidentur futura, aut per eundem actum, cum non prouidentur.

85 Ex qua doctrinâ inferemus postea suo loco, Deum bene posse ex intentione penitentia permissionem peccati eligere, quin ob id teneatur ad amandum vilo modo peccatum, quantum hoc respectu penitentia rationem habet mediij proximi; permissionem autem eius mediij remoti.

86 Porro, quæ in tota hac quaestione dicta sunt de intentione per modum desiderij finis boni, suâ seruata proportione, sunt applicanda intentioni per modum fugæ finis mali. Et quæ sunt dicta de electione per modum desiderij mediij utilis ad finem bonum, pariter applicanda sunt tum electioni per modum fugæ mediij impeditiui finis boni; tum electioni per modum fugæ mediij utilis ad finem malum; tum denique electioni per modum desiderij mediij impeditiui finis mali. Vti notauimus similiter quæst. 3. num. 43.

QVAESTIO V.

Qualiter inter finem, & media duplex ordo, alter intentionis, & alter executionis ponendus sit.

87 **Q**uia finis causa est mediiorum intentionalis, quatenus intentionaliter, siue obiectiue voluntatem eum intendentis mouet ad ponenda media: media verò vice versâ causa sunt finis physica; quatenus physicè causant ipsum. Ideo constans res est apud Philosophos, duos ordines prioris, & posterioris reperiri inter finem, & media; alterum intentionis, qui à fine incipit, & desinit in mediij remotius; alterum executionis, qui incipit à mediij remotiori, & desinit in finem. Prius enim intenditur finis, quam eligantur media: quia finis prout intentus, atque adeo obiectiue conducit ad electionem mediiorum: sed prius executioni mandantur me-

dia, quæ finis; quia media prout exequuta, atque adeo physicè causant ipsum finem. Supposito igitur, quod in creaturis hi duo reperiantur ordines inter finem, & media; an, & qualiter reperiantur etiam in Deo, nobis in præsentia quaestione potissimum examinandum, & referendum est.

Conueniunt Theologi duplicem ordinem intentionis, & executionis prædictum etiam in Deo dari. Neque id citra notam negari potest. Cum certum sit ex sacris Litteris, Deum operari propter finem, & mediaque ad finem ordinare: idque fieri non possit, nisi intercedat duplex ordo prædictus. Itaque vt minimùm fatendum est, Deum ex simplici intentione finis moueri ad eligenda media; eoque pacto finem vt intentum priorem esse, quam media, & media vt exequuta priora, quam finem. Difficultas est, an ex intentione efficaci, & absolutâ finis ita Deus moueri possit ad eligenda media, vt ea ratione duplex prædictus ordo assignari possit. Basilii Legion. tom. Variar. quæst. 6. Scholasti. cap. 8. & 9. & docti Recentiores negant, id esse possibile in sententiâ eorum, qui per extrinsecam connotata decreta Dei libera complent, quos Connotantes appellamus. Alij vero Theologi communiter tam Connotantes, quam non Connotantes absolute censent, esse possibile. Ita Alexan. 1. par. quæst. 28. artic. 2. Bellarmin. lib. 2. de Gratia & liberi arbit. cap. 14. Arub. 1. par. disput. 65. num. 20. Soar. lib. 1. de Essentiâ Prædestin. cap. 14. & lib. 3. de Auxil. cap. 19. & tom. 1. in 3. par. disput. ut 5. decti. & disput. 10. sect. 4. Herice 1. par. disput. 17. cap. 3. & 4. Alarc. 1. par. tract. 3. disput. 5. cap. 4. & 5. Idem docet Vazq. 1. par. disput. 82. cap. 5. & disput. 89. cap. 13. quando finis intentus à Deo est aliquid non dependens ab arbitrio creato. Tunc enim, inquit, talis finis potest esse prius in intentione efficaci, & posterioris in executione: scilicet, quando dependet ab arbitrio creato: quia tunc, si seruanda est libertas, censet, talem finem non efficaci, sed simplici tantum intentione posse præintendi à Deo ante mediiorum electionem.

Imprimis tanquam certum statuo, stando in sententiâ non Connotantium, optime posse Deum intendere efficaciter finem, antequam decreuerit media, ex eaque intentione efficaci finis optime posse in Deo duos prædictos ordines intentionis, & executionis componi. Quoniam ex vna parte iuxta eam sententiam facile est assignare inter decreta Dei ordinem prioris, & posterioris, atque etiam causalitatis (scilicet virtualis) independentem ab ordine, & causalitate obiectorum ad eum modum, quo reperitur in actibus nostræ voluntatis. Ex alia parte ordinem media in finem præintendum efficaciter non mouerem, imo maiorem perfectionem videtur præferre, quam ordinare media in finem inefficaciter tantum præintendum: maxime, cum apud Deum intentio præuia, & efficax finis neque defectum mediiorum, neque defectum potentia frustrari possit, vt in nobis sæpe frustratur. Igitur, stando in eâ sententiâ, nullatenus negandum est, posse Deum prius intendere efficaciter finem, indeque ad mediiorum electionem moueri, ita, vt intentio illa hanc electionem aliquo modo causet, atque adeo antecedat: tamen vice versâ media obiecta causent, & antecedant finem intentum: quod sunt duo ordines, de quibus agimus. Vtrumque autem huiusmodi efficax intentio cum libertate creatæ.

creata coherere possit, quando finis intendendus est
actus liber, infra disput. 39. quaest. 2. examina-
bimus.

90 In sententiâ verò Connotantium res hac
difficile componitur. Neque enim alius ordo in-
ter diuina decreta videtur assignabilis in ea sen-
tentiâ, præter illum, quem habent obiecta ipso-
rum decretorum, qui est solus ordo exequutio-
nis: quandoquidem, quod habet omnia decreta
de intrinseca entitate Dei, idem omnimodis est
in omnibus, totaque eorum diuersitas ex obie-
ctis connotatis desumitur. Et quidem, si conno-
tata completiua decretorum Dei alia non sint ab
eorum obiectis, vt plerique Connotantes cen-
sent; omnesque iuxta principia sua censere debe-
rent: posita sententiâ eorum, me iudice, non
solum in Deo dari non potest duplex ordo præ-
dictus, sed nec dici potest cum proprietate,
Deum operari propter finem; vt tanquam ab-
surdum contra sententiâ ipsam supra disput.
31. quaest. 4. à num. 256. inferrebam. Aliud ta-
men erit, vt ibi notabam, si connotata de-
cretorum Dei possent esse moduli quidam distin-
cti ab eorum obiectis, quos Recentiores quidam
excogitarunt.

91 Sed quidquid ad rem locum habeat in-
sententiâ Connotantium, quam ego impugnatam
latè relinquo quaest. illa 4. citatâ. Supposito ex
sententiâ communi, quò duplex ordo prædictus
intentionis, & exequutionis detur in Deo, ita vt
ordo intentionis in decretis Dei reperiatur, ordo
verò exequutionis in eorum obiectis. Difficul-
tas superest, circa quam acriter inter Soar. &
Vazq. certatum est, num. in ipsis decretis Dei,
præter ordinem intentionis, alius insuper ordo
exequutionis admitti possit respondens ordini
exequutionis ipsorum obiectorum. Ita quidem,
vt Deus per alia decreta intendat finem, & me-
dia, quàm finem exequatur: quasi decreta in-
tentionis potentiam exequutiua determinari ne-
queant ad opus, nisi accedant alia exequutiua.
Hos duos ordines decretorum sæpe adstruit Soar.
tum locis supra citatis, tum alibi ad componen-
das multas difficultates Theologicas. Eum ta-
men impugnat Vazq. 1. par. tom. 1. disput. 89. cap.
7. & 11. & 3. par. tom. 1. disput. 23. cap. 11. alijs-
que in locis. Vtrique autem suos habet se-
quaces.

92 Ego, vt penitus rem declarem, suppono
primò triplex genus decreti efficacia, & absoluti
excogitari posse in Deo. Nempe decretum purè
intentionium, decretum purè exequutiuum, & de-
cretum mixtum. Decretum purè intentionium
est, quod mouet diuinam voluntatem ad eligen-
da media pro exequutione rei decreta; nequit
tamen per se immediatè ad ipsam exequutionem
mouere, seu determinare potentiam exequutiua.
Decretum purè exequutiuum est, quod per se
immediatè determinat potentiam exequutiua
ad exequutionem rei decreta; nec valet mouere
voluntatem ad aliqua media eligenda vitia ad ip-
sam exequutionem. Decretum autem mixtum
appello, quod ad vtrumque munus vim habet: ad
mouendam scilicet voluntatem Dei, vt eligat me-
dia, & ad determinandam omnipotentiam, vt exe-
quatur rem decretam.

93 Suppono secundò, aliqua esse obiecta,
quæ Deus per solum decretum purè intentionium
potest decernere efficaciter; non item per decre-
tum purè exequutiuum, aut mixtum. Huius-

modi sunt res, quæ sine actione superadditâ pro-
duci non possunt. Decretum enim de eorum
existentiâ præcisè nequit potentiam exequutiua
determinare ad exequutionem, donec accedat de-
cretum de actione, sine qua talis existentia pro-
duci non valet. Ratio est; quia potentia exequu-
tiua subdita voluntati tantum potest determina-
ri ad exequutionem sibi possibilem; idque dum-
taxat per affectum efficacem ipsius exequutio-
nis. Sed exequutio prædictarum rerum possibi-
lis potentie exequutiua ea solum est, quæ fit
mediâ actione. Ergo potentia exequutiua ad so-
lam actionem determinari potest; idque dum-
taxat per efficacem affectum ipsius actionis. De-
cretum ergo termini actionis præcisè sumpti pu-
rè intentionium est, mouens diuinam voluntatem
ad electionem actionis tanquam ad medium ne-
cessarium ad existentiam talis termini. Confirma-
tur. Quia terminus actionis decretus indifferens
est, vt per hanc, aut per illam actionem produ-
catur. Ergo posito decreto talis termini, adhuc
potentia exequutiua manet indifferens ad om-
nes actiones posibles. Ergo quouique accedat
decretum determinatæ actionis, nequit potentia
exequutiua in exequutionem prodire prædicti
termini, nedum per eius decretum immediatè
determinari.

94 Actiones etiam causarum secundarum,
prout sunt ab ipsis, decreto solum purè intenti-
uo possunt decerni à Deo. Quia decretum, quo
Deus vult vt creatura operetur, non mouet per
se immediatè, nedum determinat potentiam
creatam ad operandum: cum hæc, vt ipso distin-
cti suppositi, non fit immediatè subdita volun-
tati Dei, vt est subdita omnipotentia: eo quòd
voluntati immediatè potentie tantum eiusdem
suppositi ex quadam veluti sympathiâ subdita
sunt. Itaque, licet decretum, quo Deus vult
cooperari cum creatura possit determinare im-
mediatè omnipotentiam ad eam actionem, pro-
ut est à Deo, atque ita esse exequutiuum; de-
cretum verò, quo Deus vult, vt creatura ipsa
operetur, tantum potest determinare im-
mediatè diuinam voluntatem, vt ponat media,
quibus potentia creata est inducenda ad operan-
dum, atque adeò tantum potest esse purè in-
tentionium.

95 Quando verò obiectum est per diuinam
omnipotentiam immediatè exequibile, atque
adeò amabile per decretum exequutiuum, duo-
bus modis, quod ad rem attinet, potest illud
decerni à Deo decreto absoluto, & efficaci. Pri-
mò præscindendo ab existentia circumstantiarum,
sub quibus tale obiectum de facto exequendum
est, seu conducentium, seu non conducentium
ad existentiam eius; ita vt Deus tantum præui-
deat, dum illud decernit, possibilitatem omnium
circumstantiarum, cum quibus exequutio eius con-
iungi potest, & potestatem, quam ipse habet ad
disponendas eas, prout sibi placuerit. Secundò
dependentè ab existentia omnium circumstantia-
rum, sub quibus de facto dictum obiectum est
exequendum; ita vt Deus, antequam decernat
eius exequutionem, præuideat vel absolute, vel
sub conditione eiusdem exequutionis futuras
eiusmodi circumstantias. Quocumque enim ex
his modis illas extituras præuideat, satis est, vt
absolute decernat exequutionem ipsam depen-
dentè ab existentia illarum: secus si præuideat
eas tantum posibles; neque eas simul decer-
nat eodem decreto. De quo casu modo non
loquitur.

loquimur. Videantur dicta supra disput. 34. quæ st. 11. à num. 150. dicendaque infra disput. 41. quæ st. 1. num. 1. & alibi de varijs modis, quibus Deus potest decernere vnum obiectum dependenter ab alio, aut ab alijs tanquam à circumstantijs. Quo posito.

96 Dico vniuersaliter, decretum obiecti à Deo immediatè exequibilis præscindens ab existentia circumstantiarum, sub quibus de facto tale obiectum exequendum est, nullatenus esse exequitium, sed purè intentium. Quoniam omnipotentia diuina nequit ad rerum exequutionem determinari, nisi per decretum practicum tendens in ipsam exequutionem, vt subest omnibus circumstantijs, sub quibus hic, & nunc exercenda est. Cùm enim omnipotentia, supposito decreto eam determinante, in sua operatione non sit libera, neque cognitione ducatur, si per decretum non supponens circumstantias esset determinabilis, sæpe prodiret in actum, quando non oporteret; Deusque per illam cæco quodam modo operaretur neiciens peritiam rerum, in qua operabatur; ipsique esset inopinatum, & casuale, quòd operatio eius cum his potius circumstantijs, quàm cum alijs, coniungeretur: quæ planè repugnant perfectioni prouidentie diuinæ. Decretum ergo præscindens à circumstantijs: exequitium esse non potest. Potest tamen esse intentium mouens diuinam voluntatem ad electionem mediorum, aliarumque circumstantiarum, cum quibus res decreta exequenda est: quia diuina voluntas potentia est libera, & cognitione ducitur ad eligendum: sicque disponere potest, vt res decreta sub ijs circumstantijs, sub quibus expedit, exequutioni manderetur. Cui doctrinæ consonat August. lib. 15. de Ciuit. cap. 25. dum loquens de Deo ait. *In omnia sua opera erumpit præsciens euentuum futurorum: neque aliquid ipsi inopinato accidit.*

97 Confirmatur primò doctrina ista. Quia, cùm omnipotentia diuina perfectissimè sit subiecta diuinæ voluntati in suis operationibus, nec possit quidquam operari à voluntate non imperatum, non videtur determinari posse ad agendam sub tali circumstantiarum peritiam, quando nullum est decretum in Deo imperans ei, vt sub ijs circumstantijs talem actionem exequatur. Secundo clariùs confirmatur, atque aded efficacius. Quia impossibile est, poni à Deo in rerum natura aliquid ipsi non liberum, neque voluntarium; vt constat. Sed, si Deus poneret rem decretam, non præuisà coniunctione eius cum circumstantijs, cum quibus de facto est coniungenda, talis coniunctio consequenter poneretur à Deo; ipsique non esset libera, nec voluntaria; vt etiam constat. Ergo impossibile est, vt decretum de tali re à tali coniunctione præscindens per se sit potens ponere talem rem cum tali coniunctione medià potentia exequitiua. Quod est, non posse ipsum exequitium esse. Confirmatur tertio. Quia decretum præscindens à circumstantia temporis nequit determinare omnipotentiam ad operationem decretam, donec accedat aliud decretum imperans, vt operatio fiat in tali tempore determinato, vt satis ex se est manifestum. Ergo neque decretum præscindens ab alijs circumstantijs poterit determinare omnipotentiam ad operandum, donec accedat aliud decretum imperans, vt operatio fiat sub talibus circumstantijs determinatis. Concluditur itaque, decretum obiecti à Deo immediatè exequibi-

lis tunc esse intentium, quando præscindit ab existentia circumstantiarum, sub quibus tale obiectum est exequendum; tunc verò exequitium, quando ab illa in existentia sua aliquo modo dependens est.

Quæ cùm ita sint, iam liquidò apparet, qualiter sit possibilis, imò aliquando necessarius ter decreta Dei duplex ordo, quem adstruxit Soar. alter intentionis, & alter exequutionis. Quoties enim obiecta decreta vel non sunt capacia terminandi decreta exequitiua; vel, si sunt, decernuntur tamen suo ordine cum præscissione à medijs, alijsque circumstantijs, sub quibus singula eorum exequenda sunt, talis ordo decretorum ordo intentionis erit, incipiens à fine, & desinens in medium remotius. Quia tamen hæc decreta, vt potè purè intentiua, per se immediatè nequibunt determinare omnipotentiam ad suorum obiectorum exequutionem, necesse erit, vt circa eadem obiecta alia decreta exequitiua concipiantur, quæ incipiendo à medio remotiori omnia vsque ad finem ad exequutionem perducant ordine inuerso exequutionis. Hæc tamen ordinum oppositio non aded exactè debet procedere, vt totus ordo exequutionis continenti filo ordini intentionis opponatur. Fieri enim poterit, præsertim, si sit longa mediorum series, vt dicti ordines quoad oppositionem perturbentur. Illud tamen est necessarium in quocunque euentu, vt pro quouis obiecto, præter decretum purè intentium, quo priùs decernitur cum præscissione à medijs, & circumstantijs, aliud deat decretum exequitiuum supponens media, & circumstantias, sub quibus illud est exequendum. Per quam doctrinam multæ difficultates Theologicæ ad varias materias spectantes facillè complandæ veniunt. Si quæ autem contra eam opponantur, per ipsam facillè diluuntur.

Iam, si obiectum à Deo immediatè exequibile decernatur ab iplo Deo dependenter ab existentia mediorum, aliarumque circumstantiarum, sub quibus illud est de facto exequendum, tale decretum & poterit esse purè exequitiuum; & poterit esse intentium simul, & exequitiuum. Erit purè exequitiuum, si supponat existentiam absolutam dictarum circumstantiarum, atque mediorum: quia vt sic nequibit mouere voluntatem diuinam ad electionem eorum; cùm tamen possit mouere omnipotentiam ad exequutionem sui obiecti. Erit autem simul intentium, & exequitiuum, si supponat existentiam tantum conditionatam dictorum mediorum, ac circumstantiarum: quia Deus præuidens fore, vt existant talia media, & tales circumstantia, si existerit tale obiectum, aut, si ipse illud decreuerit, decernit illud vt exequendum per talia media, & sub talibus circumstantijs. Hoc enim casu, cùm Deus non præuideat, dum tale concipit decretum existentiam absolutam dictorum mediorum, & circumstantiarum, poterit ad eam decernendam moueri per ipsum decretum: sicque illud erit intentium. Postmodumque, accedente existentia absoluta mediorum, & circumstantiarum, idem decretum determinabit omnipotentiam ad exequutionem; vt sicque exequitiuum erit. Hoc enim ipso, quòd tendit in suum obiectum vt exequendum sub talibus circumstantijs, ipsi absolute existentibus, determinabit ad exequutionem et si antea non determinaret: sicut decretum conditionatum efficax de obiecto ab omnipotentia exequibi-

quibilibi, & in suo genere exequutum, purificata conditione, sub qua tendit in illud, determinat ad exequutionem, ad quam non determinabat antea, iuxta mox dicenda.

100 Egitur enim hactenus de decretis Dei absolutis, atque determinatis. Restatque agendum de conditionatis, & disiunctiuis. Circa quae, supposita doctrina tradita, certum est, non posse non ea esse pure intentionia, quando versantur circa obiecta per sola decreta pure intentionia decretabilia, vt sunt effectus, qui sine actione superaddita produci non possunt praecise sumpti, & actiones causarum secundarum, prout sunt ab ipsis, iuxta dicta num. 93. & 94. Quando vero versantur circa obiecta exequibilia immediate per diuinam omnipotentiam, de decretis quidem conditionatis perinde, ac de absolutis, philosophandum est, hoc solum interueniente discrimine, quod ante purificationem conditionis suspensamant, & nihil praestant; purificata tamen conditione, transeunt in absoluta iuxta doctrinam tractatam supra quaest. 4. num. 69. & lauius tradenda disput. 39. quaest. 3. Vnde in tali casu, si praescindant ab existentia circumstantiarum, sub quibus obiecta sua sunt exequenda, erunt intentionia: si vero ab illa in existentia sua aliqua ratione dependeant, erunt exequutiva iuxta dicta de absolutis num. 96. Mixta autem erunt, si intra suum genus habuerint, quod habent decreta absoluta mixta, iuxta dicta num. 99. Decreta vero disiunctiua, qualia possibilis sunt Deo iuxta doctrinam traditam supra disput. 34. quaest. 9. si versentur circa actus vel solius omnipotentia diuina, vel omnipotentia simul, & causa creata necessaria, exequutiva esse non possunt, sed pure intentionia esse debent. Nam, cum eorum efficacia vnus, vel alterius extremorum disiuncti, in quod tendunt, sub disiunctione, & neutrius determinate existentiam postulet: nec sit possibile, vt vnum, vel alterum sub disiunctione, & neutrum determinate existat: repugnat, tali efficacia satisfieri, nisi interueniat electio determinata alterius praeter altero oriunda ab aliqua causa libera; qualis nec est omnipotentia diuina nec causa necessaria creata. Ex quo patet, tunc talia decreta exequutiva posse esse, (stantibus ceteris ad id requisitis), quando extrema disiuncti, in quod tendunt, sunt actus omnipotentia diuina simul, & causa creata libera potentis inter illos eligere vnum a se simul, & ab omnipotentia determinate exequendum.

101 Quae autem in hac quaestione sunt dicta de ordinibus repertis inter finem bonum, & media vtilia ad ipsum, pariter applicanda sunt, sua proportione seruata, ordinibus repertis tum inter finem bonum, & media impeditiua eius; tum inter finem malum, & media tam vtilia ad ipsum, quam ipsius impeditiua.

QVAESTIO VI.

Quanam alia circa finem & media examinanda, atque resolueda super sint.

102 Dico superesse nonnulla, quae per quaestiones las aliquor hic proponenda, atque de-

terminanda sunt, prout sequitur.

103 Primo quaeritur, an finis vera, & realis causa sit. Certum que apud omnes est, esse causam veram. Quia vere insit in effectum cause efficientis, ipsam mouendo ad causandum illum; veraque proinde cum ea concurret ad dandum illi esse, siue existentiam; quod ipsum est, esse vere causam illius. An vero sit causa realis non adeo est certum. Nam Soar. disp. 23. Metaph. sect. 1. absolute affirmat. Negat tamen Petr. Hurr. disput. 13. de Anima sect. 5. Sed in re non dissentiant. Quia Soar. sumit reale pro vero distincto a fictio. Hurr. autem sumit reale pro physico distincto ab intentionali. Vnde ambo inter se, & ceteri cum ipsis conueniunt, finem reuera, & non fictitiu esse causam: non tamen esse causam physicam causantem secundum esse physicum; quod habeat existentialiter a parte rei; sed causam intentionalem causantem secundum esse intentionale, seu obiectiuum, quod habet in mente illum concipientis. Quod vtrumque apud omnes prorsus est certum. Ob idque dixerunt nonnulli, finem metaphoricè tantum mouere causam efficientem ad causandum effectum. Sed haec loquutio admitti non debet. Quia finis intra suum genus cause intentionalis, seu obiectiuae cum omni proprietate, atque adeo non metaphoricè tantum mouet, & causat. Aliud enim est non physicè, sed intentionaliter tantum mouere, & causare. Aliud mouere, & causare non proprie, sed tantum metaphoricè; vt constat.

104 Secundo quaeritur, vtrum ratio formalis cause finalis consistat in ipso fine, vel in eius cognitione, vel in vtroque. Supponitur vt certum, finem non aliter, quam cognitum, posse causare: quia causat mouendo voluntatem, sicque insuendo cum illa in eius effectum; voluntas autem ab incognito moueri non potest; quia non potest ferri in incognitum. Quo fit, vt in causatione cause finalis non possit non interuenire cognitio finis, Totaque difficultas est, an interueniat vt causa; an vt conditio mera causandi. Nonnulli apud Vazq. 1. 2. disput. 2. cap. 1. absolute pronunciant, cognitionem finis esse rationem formalem cause finalis. Ipse vero Vazq. cap. 2. Soar. disput. 23. Metaph. sect. 8. Ouiedo controuert. 1. 1. Phyl. punct. 2. & alij censent, cognitionem finis meram esse conditionem causandi; integramque rationem cause finalis in solo ipso fine cognito sitam esse. At Petr. Hurr. disput. 13. de Anima sect. 6. & Lynce lib. 4. Phyl. tract. 10. cap. 2. ex vtroque constant rationem integram cause finalis, ex fine scilicet, & ex ipsius cognitione. Ego arbitror, suppositis nonnullis, quae hic apud omnes prorsus certa esse debent, vix superesse difficultatem plus, quam de nomine.

105 Primo enim est certum, id, quod voluntas intendit, cum finem intendit, ipsum finem vnicè esse, non item eius cognitionem. Nam, qui vult consequi sanitatem, nullatenus per talem volitionem vult cognitionem, quam iam habet de sanitate, sed tantum sanitatem ipsam, vt est notissimum. Secundo est certum, finem non intendi a voluntate secundum esse apprehensum intentionale seu obiectiuum, quod, dum cognoscitur, habet in sui cognitione; sed secundum esse reale, quod haberet, si physicè existens poneretur a parte rei; idque siue sit ille quid verum, siue tantum apparens. Nam, qui vult consequi sanitatem seu possibilem reuera, seu impossibilem, non vult, vt talis sanitas existat obiectiue in sua cognitione,

sed, vt existat realiter, siue physice à parte rei. Tertio nihilominus certum est, ad hoc, vt finis vnice à voluntate intendatur quoad existentiam physicam modo dicto, requisitum omnino esse, quòd ille à voluntate ipsa præcognoscatur, in sui que proinde cognitione præexistat obiectiue. Quarto est certum, communi Philosophorum, ac Theologorum phrasi (recepta etiam à Trident. dum agit de Gratia præueniente sess. 6. cap. 5. & canon. 4.) non solum dici voluntatem moueri ab obiecto sibi proposito per cognitionem, sed etiam moueri à cognitione, per quam proponitur ipsi obiectum: imò cognitio dicitur mouere formaliter; quia est forma coniuncta physice voluntati: cum tamen obiectum tantum dicatur mouere obiectiue. Quinto denique est certum, motuum adæquatam voluntatis in actu primo ex cognitione finis, ex sineque cognito consistere tanquam ex duabus partibus; quarum vnaqueque mouet suo modo, & neutra sine altera mouere potest: potentiam autem proximè causatiuam effectus finis, qui & voluntatis effectus est, in suo conceptu reali includere voluntatem, cognitionem finis, & finem cognitum, cæteraque principia immediatè concurrentia ad causandum talem effectum.

106 Quibus omnibus tanquam certis suppositis, num cognitio finis pars integræ causæ effectus finis, vel potiùs conditio causandi sit appellanda, ferme de solo nomine quaestio est. Ego censo melius loqui, qui dicunt, eam esse conditionem causandi. Tum quia approximatō physica agentis ad passum requisita, vt ab vtroque causetur effectus, ab vnoquoque suo modo, constanter dicitur apud omnes conditio causandi: & cognitio finis approximatō quadam est intentionalis voluntatis ad finem requisita, vt ab vtroque causetur effectus, ab vnoquoque suo modo. Pariter ergo dicenda est conditio causandi. Tum quia tantum videtur iure appellari dicenda sit conditio causandi. Tum denique quia ad hoc non obstat, quòd conditio finis dicatur mouere voluntatem, concurrereque cum illa, & cum sine ad causandum vtriusque effectum. Quia etiam approximatō physica dicitur iurare agens, & passum, cum eisque concurrere ad causandum effectum, amborum, & nihilominus non causa, adhuc partialis, sed conditio causandi dicitur.

107 Tertio quaeritur, quinam sint effectus causæ finalis. Certum est, media electa, & exequuta ad consequendum finem effectus ipsius finis esse. Dubitatur tamen primò, an intentio finis effectus sit ipsius finis quatenus finis. Negat Vazq. 1. 2. disput. 3. cap. 2. Affirmat verò Soar. disput. 23. Metaph. sect. 3. Sed hæc etiam controuersia multum de modo loquendi habere videtur. Cum enim id dicatur finis; cuius gratia cætera sunt; tō cuius gratia, exponit Vazq. cuius amore. Vnde ea tantum, quæ procedunt ex amore, siue intentione finis, censet, dicenda effectus finis, è quorum numero non est ipsa intentio finis, vt constat. Soar. vero tō cuius gratia, exponit, propter quem. Et quia voluntas intendit finem propter ipsum mota ad talem intentionem ab ipso met, idcirco eiusmodi etiam intentio effectus finis vt finis dicenda venit. Ego arbitror expositionem Soar. aptiorem esse, atque adeò cum eo loquendum.

Quia in hoc potissimum differt finis à medio, quòd bonitas finis amabilis est propter se: cum tamen bonitas medij tantum sit amabilis propter finem. Quare, quidquid causatur à voluntate, allecã, seu mota à bonitate finis iure id effectus ipsius finis vt finis venit dicendum. Cuiusmodi inter cætera est ipsa etiam intentio finis.

Dubitatur secundo, an electiones mediorum dicende sint effectus finis. Negant nonnulli apud Ariagam disp. 8. Phys. sect. 7. cententes, ea solum dicenda esse effectus finis, quæ amantur propter finem, è quorum numero non sunt electiones mediorum. Sed malè, & contra communem. Quia non solum, quæ amantur propter finem, sed etiam, quæcunque fiunt propter finem, dici debent effectus eius.

109 Dubitatur tertio, an ipso finis prout exequutus suimet vt finis effectus sit. Affirmandum est cum communi. Quia & ipse finis consequenti mandatur propter se ipsum: impleque vt cognitus, atque adeò existens intentionaliter, seu obiectiue in sui cognitione, in suam existentiam physicam insitit, mouendo intentionaliter voluntatem, vt illam causet physice. In quo nullum est inconueniens. Tamen sit profus impossibile, vt idem ens prout existens physice in eadem sui existentiam physicam physice insuat.

110 Quarto quaeritur, in quo consistat causalitas causæ finalis. Omissis aliorum explicationibus, dico breuiter contentancè ad dicta latius supra. disput. 30. quaest. 12. à num. 608. de causalitate imperij, quæ similis est; causalitatem, qua primo, & immediate causet finis intentionem sui, in suo conceptu partim physico, & partim intentionali ex tribus coalescere, nempe ex actione, qua voluntas physice eandem intentionem producit, ex cognitione finis physice ipsi voluntati coniuncta, & ex ipso fine intentionaliter, seu obiectiue existente in sui cognitione. Ab his enim tribus finis denominatur semiextrinsecè causans sui intentionem in suo causæ finalis genere. Causatras autem, qua finis media intentione sui mediata causet electionem alicuius medij, præter tria dicta, insuper claudit in suo conceptu ipsam intentionem, & actionem, qua voluntas physice talem electionem producit. Nam ab his omnibus denominatur finis causans talem electionem mediata tanquam causa finalis eius. Adiunctis autem præterea ipsa electione, & actione qua potentia exequutiva physice producit medium electum, denominabitur finis finaliter causans magis mediata medium ipsum. Pariterque philosophandum est de electionibus, medijque alijs remioribus magis mediata oriundis ab ipso fine. Contra quam doctrinam nihil momenti est, quòd possit opponi, supposita doctrinã latius in simili tradita loco citato. Quæ ad rem recoli potest.

111 Quinto quaeritur, vtrum sit aliquis finis, qui in alium ordinetur. Conueniunt Doctores, eatenus vnum finem posse in alium ordinari, quatenus vnum, & idem ens duas bonitates potest habere, alteram propriam finis, ratione cuius amatur propter se, sicque rationem finis sortiat; alteram propriam medij, ratione cuius amatur propter aliud, sicque sortiat rationem medij. Ita enim, cum eadem potio & possit esse delectabilis gustui, & possit esse vtilis ad sanitatem; si ametur vt delectabilis, atque adeò propter se, exercebit munus finis; si verò ametur vt vtilis, atque adeò propter aliud, exercebit munus medij.

112 Quo pacto idem ens & erit finis, & tanquam medium ordinabitur ad alium finem.

Difficultas est, an yuum medium prout vile ad finem respectu alterius medij remotioris quatenus vtilis ad se rationem finis habeat, & hac ratione vnus finis ordinetur ad alium. Affirmant Ocham, Agid, Gregor. & Gabriel apud Vazq. 1. 2. disp. 4. cap. 1. Ipse vero Vazq. cap. 2. & seqq. negatiuum sententiam sequitur, & late probat. Pro qua ego etiam sto. Quia dumtaxat, proprie loquendo, habere potest rationem finis, quod formaliter bonum est, atque adeo amabile gratia sui, siue propter se: non item id, quod tantum est bonum causatiue, atque adeo non gratia sui, seu propter se, sed tantum gratia alterius, seu propter aliud tanquam ad illud vtile amabile est. Sed quoduis medium qua tale tantum est bonum causatiue, amabileque gratia alterius, seu propter aliud tanquam vtile ad illud. Ergo nullum medium qua tale habere potest, proprie loquendo, rationem finis, adhuc respectu alterius medij vtilis ad se. Et quidem, fuisse etiam Arist. pro hac sententia, late probat Vazq. loco citato, varijs eius testimonijs adductis, quae apud ipsum videri possunt.

113 Dices, Medium remotum vtile est ad medium proximum. Ergo medium remotum propter medium proximum, seu gratia eius amari potest. Ergo medium proximum rationem finis habere potest comparatione medij remoti: siquidem id habet rationem finis, propter quod, seu cuius gratia amatur aliud tanquam vtile ad ipsum. Et confirmari potest. Quia amor finis ideò mouet ad amorem medij proximi, ipsumque causat; quia medium proximum vtile est ad finem. Sed medium remotum similiter est vtile ad medium proximum. Ergo amor medij proximi similiter mouebit ad amorem medij remoti, ipsumque causabit. Et consequenter medium proximum rationem finis habebit comparatione medij remoti similiter, ac eam habet ipse finis comparatione medij proximi.

114 Respondeo ad obiectionem, medium remotum esse quidem vtile ad medium proximum, & ideo amari, siue eligi posse ad hoc, vt per illud existat medium proximum: non tamen possit dici medium remotum amari propter medium proximum, seu gratia eius: quia ista particula propter, & gratia eius proprie sumpta significant id, propter quod, seu cuius gratia aliud amatur, propter se, seu gratia sui amari. Medium autem proximum qua tale non est amabile propter se, seu gratia sui, sed tantum propter aliud, & gratia illius; quocirca rationem finis comparatione medij remoti habere non potest. Hinc patet ad confirmationem; quantumvis amor medij proximi moueat ad amorem medij remoti, ipsumque causet, medium proximum comparatione medij remoti finem non esse. Quia ex tali motione, causationeque tantum sequitur, medium remotum amari, eligi ad hoc, vt existat medium proximum, non tamen propter ipsum, seu gratia ipsius; prout requirebatur, vt medium proximum finis esset comparatione remoti.

115 Sexto quaeritur, vtrum voluntas ex duobus medijs vtilibus ad finem intentum, quemlibet eligere possit, si aequalia sint: & minus vtile, si sint inaequalia. Vtrumque negat Vazq. 1. 2. disp. 43. cap. 2. Reliqui ferme Theologi communiter affirmant vtrumque. Salas 1. 2. tractat. 6. disp. 1. sect. 5. num. 49. cum multis a se relatus.

Soar. 1. 2. disput. 4. sect. 4. Quiedo controu. 11. de Anima punct. 6. & alij. Quorum sententia nos quoque subscribimus. Quia tamen eam sub vniuersaliori doctrina late probatam contra Vazq. relinquimus supra disput. 30. quest. 15. a num. 689. Idcirco ab ea speciatim hic comprobanda super sedemus. Recognoscantur dicta ibi, & huc applicentur.

116 Septimo quaeritur, vtrum intentio physice influat in electionem, hoc est, per physicam actionem a se simul, & a voluntate egredientem, vel tantum moraliter, inclinando scilicet, siue impellendo, atque adeo mouendo voluntatem, vt ipsa eliciat electionem. Influre priori modo, opinantur Vazq. 1. 2. disp. 33. cap. 4. num. 21. Salas tract. 6. disput. 5. sect. 6. num. 94. & Ruiz tom. de Prouid. disput. 3. sect. 5. num. 12. Ego vero cum Quiedo controu. 11. de Anima punct. 7. & alijs ab eo citatis opinor, posteriori modo tantum influere. Primò; quia non sunt adstruendi physici influxus absque necessitate. Nulla autem est necessitas attribuendi intentioni respectu electionis influxum physicum: cum illi satis, superque sit influxus moralis. Secundò; quia iuxta sententiam communem, quam ego amplexus sum in Pharo Scient. disput. 7. quest. 1. hypoth. 1. cognitio non physice sed moraliter, siue illuminatiue tantum influit in actum voluntatis pendentem ab illa: ob idque impresentiarum intentio a sola voluntate dependet physice, moraliter influente in illam cognitione finis. Ergo pariter electio a sola voluntate dependebit physice, influente in illam moraliter ipsa intentione. Tertio; quia imperium voluntatis reflexum moraliter dumtaxat influit in actum imperatum, vt constat ex late traditis a nobis supra disp. 30. quest. 12. Ergo similiter philosophandum est de intentione comparatione electionis. Quarto; quia electio non minus est effectus finis, quam intentionis eius, & tamen a fine, vt pote non existente physice, non potest dependere physice, sed tantum dependet moraliter, imò tantum insuper intentionaliter. Ergo & ab intentione finis moraliter tantum dependere dicenda est. Quintò; quia vis influxiua intentionis in electionem in eo stat, quod suapte essentia formaliter inclinatur, quando simplex est, impellitque, quando est efficax, voluntatem in actu primo ad electionem. Sed plerumque inclinatur, aut impellit ad electionem vagam, huius scilicet, vel alterius medij sub disunctione, qualem causare nequit physice. Ergo vis influxiua eius in electionem, non physice, sed tantum moraliter est influxiua; egeus plerumque noua determinatione voluntatis, vt influat de facto in hanc potius electionem, quam in alteram, ad quas vagè, seu disunctiue inclinabat, aut impellebat. Sextò denique; quia intentio finis non sola, sed coniuncta cum cognitione de vtilitate medij influit simul cum voluntate ad eliciendam electionem. Sed influxus talis cognitionis in electionem moralis dumtaxat est iuxta dicta. Ergo tantumdem est dicendum de influxu intentionis.

117 Octauo quaeritur, an, vt intentio moueat voluntatem ad electionem, debeat a voluntate ipsa cognosci quasi reflexe. Affirmant nonnulli Thomistae apud Vazq. 1. 2. disput. 23. cap. 4. num. 21. Quibus consentiunt Soar. lib. 1. de Pradest. cap. 6. n. 14. & Quiros tom. 2. de Deo disp. 4. sect. 3. Ipse tamen Vazq. & alij communiter negant. Quibus ego subscribo. Tum quia necunde est necessitas

tas talis cognitionis quasi reflexa, vt intentio media illa moueat voluntatem ad electionem, cum possit intentio ipsa per se immediate prestare eiusmodi motionem, satique ex se appareat, tale munus contentaneum esse naturæ eius. Tum quia vel experientia ipsa ostendit, per intentionem finis, citra vllam eius reflexam cognitionem, moueri nos immediate ad inquirenda, & eligenda media.

118 Verum quidem est nihilominus, intentionem solam mouere ad electionem non posse, nisi cognitione aliqua comiteretur. Imprimis enim semper est requisitum iudicium de vtilitate, atque etiam de possibilitate medij eligendi. Deinde, vt intentio absoluta, & efficax necessitet voluntatem ad electionem mediorum necessariorum, vt finis obtineatur cum effectu, iuxta dicta quæst. 4. proposit. 2. iudicium de tali mediorum necessitate requisitum est. Præterea, vt intentio absoluta, & efficax non influat, imo neque valeat influere in medium necessarium ad finem, quod præcognoscitur aliunde extrinsecum, iuxta dicta ibidem, talis eius præcognitio requisita est: per eam siquidem eneruatur vis influxiua intentionis in tale medium. Denique ad adstruendam, aut impediendam motionem intentionis vel conditionata, vel disunctiue suæ quoque cognitiones ipsarum naturæ proportionatæ requisitæ erunt, vt consideranti innotescet. Adde tamen, quanuis cognitio quasi reflexa de intentione necessaria non sit, vt moueat intentio voluntatem ad electionem, vtilem tamen posse esse illam, prout infra disp. 37. quæst. 6. num. 93. dicemus.

119 Quemadmodum autem in presenti de intentione finis comparatione electionis medij philosophatum est; ita pariter philosophandum de electione medij propinquois comparatione electionis medij remotioris: necnon de electione medij purè intentiua, si detur, comparatione electionis eiusdem medij executiue iuxta ea, quæ de his dicemus etiam disp. 37. quæst. 6. num. 93.

120 Nonò denique quæritur, quibusnam agentibus contineat, agere propter finem, atque adeò ordinare media ad finem. Creaturam rationalem, vt hominem, & Angelum agere propter finem, certissimum cunctis, atque exploratissimum est. Deum etiam propter finem operari, certa fide tenendum est, vt pote sapissimè expressum in sacra Scripturâ. Idque quod & ratio persuadet. Quia operari propter finem, perfectio est propria naturæ rationalis nullam imporrans imperfectionem repugnantem Deo: quam prouide conuenire Deo, omnino asseuerandum est. Dumtaxat potest in dubium verti, an solæ operationes externæ omnipotentis diuinæ, an etiam internæ diuinæ voluntatis sint propter finem. Hoc enim secundum negant aliqui, dicentes, volitiones diuinæ esse quidem propter rationem aliquam obiectiuam formalem, non verò propter finem. Quia finis est causa eorum, quæ propter ipsum sunt. Volitiones autem internæ Dei nec sunt, nec causam sui habent. Oppositum tamen censeo omnino dicendum. Quia volitiones Dei liberæ prout tales non possunt non esse aliqua ratione causabiles à voluntate diuinâ, vt constat ex doctrinâ supra statuta disp. 31. quæst. 3. proposit. 7. Quo posito, nihil desideratur, quominus & à fine quoque causabiles sint, propter quem Deus eas in rerum naturâ ponit, potens non ponere. Quo rursus nihil desideratur, quominus illæ cum proprietate dicantur esse propter

finem. Quæ omnia quam benè componantur in mea sententia de contingentia, ac productione virtuali diuinatum formalitatum, ex dictis in eadem disput. 31. quæst. 2. 3. & 4. facile quisque potest colligere.

Certum est item, causas naturales non cognoscituras nequam agere posse propter finem, quem ipsæ sibi præstituant, vt agunt cause rationales. Quia modus hic agendi propter finem, qui proprius est, sine cognitione, & appetitu elicitio stare non potest, vt conitat. Dicantur tamen minus propriè agere propter finem ipsis præstitutum à Deo: quatenus suis inclinationibus naturalibus à Deo sibi cum naturâ inditis in certos quosdam effectus tendunt, qui velati proprij fines earum sunt.

De brutis verò animalibus non adeò est certum, an illa, loquendo propriè, propter finem agant sibi à se ipsis præstitutum. Affirmant enim aliqui, vt Arriaga disp. 8. Phys. sect. 6. Communis tamen sententia negatiua tenenda est. Quam satis superque probatam contra Aduersarios inuenies in Pharo nostrâ Scient. disput. 1. quæst. 2. hypoth. 27. Recognitione dicta. ibi. Quæ ad propositum satis sunt.

Aduerto ad extremum huius disputationis, omnia ferè, quæ generatim in ea sunt dicta de ordinatione mediorum in finem, deque actibus tum voluntatis, tum intellectus, qui in illa interuenire, ad illamve quoquo modo spectare, possunt, & de eorum obiectis, Deo, & creaturæ communia esse: doctrinamque subinde in ea traditam generatim perinde supponendam esse pro dicendis in sequentibus de prouidentia diuinâ, & partibus eius, ac, si speciatim tradita fuisset de diuinâ ordinatione mediorum in finem, de eiusque actibus, & obiectis. Dico omnia ferè. Quia fortasse erunt nonnulla, quæ propter imperfectionem, quam præferant, soli creaturæ, non item Deo, possint attribui.

DISPUTATIO 37.

De naturâ prouidentie Dei, & partium eius.

IN hac disputatione, explicatâ imprimis naturâ prouidentie Dei, & eius existentia stabilitâ, dum eam in suas partes diuido, quarum potissima sunt Prædestinatio, & Reprobatio; naturam etiam partium exponam, & quomodò illa cum suo toto comparentur breuiter statuam; vt, quæ deinceps dixerim de prouidentia Dei, facilius partibus eius, earum præcognitâ naturâ, valeant accommodari. Deinde actus diuinos tum intellectus, tum voluntatis, tum omnipotentis percurram, qui ad prouidentiam Dei, & partes eius vel necessarij sunt, vel vtilis; vt tandem, in quibus eorum prouidentia Dei, & eius partes consistant, definiam.